

מגזין הבולאים בישראל

ילדי בית 190 "מרחבים" מפרדס חנה מגלים עניין ורצון להעמיק בבולאות במהלך סיור בתערוכת 'ירושלים 2016'

תלמידי בית הספר "משואות נריה" ממודיעין מקבלים בולים לאחר סיור מודרך בתערוכה

הבולאות הישראלית קצרה לאחרונה שני הישגים רמי-מעלה. תערוכת הבולים "ירושלים 2016" שנערכה בנובמבר האחרון, בה הוצגו כמה מהאוספים החשובים בעולם בנושא תולדות הדואר של ארץ ישראל ואוסף בוליה הראשונים של גויאנה הבריטית ששמו יצא למרחקים, זכתה להדים חיוביים ותגובות חמות. המבקרים הרבים שפקדו את התערוכה, לא רק בולאים ותיקים אלא חובבי בולאות שיצאו את ביתם מכל רחבי הארץ והגיעו לחוות בולאות באופן בלתי-אמצעי, מעידים כי הבולאות בישראל פעילה ושוקקת-חיים.

הישג נוסף הוא בזירה הבינלאומית. לאחרונה התבשרנו כי לראשונה מאז 1957, נבחר בולאי ישראל כאחד מששת הדירקטורים (חברי מועצת המנהלים) של האיגוד הבינלאומי לבולאות (FIP). בקונגרס האחרון של האיגוד נבחר חברינו יגאל נתנאל לתפקיד, כאחד משני הדירקטורים של אירופה באיגוד.

נתנאל מחזיק באוסף בולי יפן, הכולל בחובו כמה מהפריטים המוקדמים הנדירים והחשובים ביותר בנושא, ובמשך שנים רבות פועל בהתנדבות להעברת חוגי בולאות בבתי ספר שונים ברחבי הארץ ועושה נפשות לקידום הבולאות בישראל. אנו מאחלים לו הצלחה רבה בתפקיד החדש והמאתגר.

בחירה זאת ממקמת את ישראל בחזית העשייה של הבולאות הבינלאומית ומשקפת את מעמדה הרם של הבולאות הישראלית והמוניטין שיצא לה בקרב גורמים שונים בעולם הבולאות. ישראל קנתה לה שם כ'מעצמה' בתחום תערוכות הבולים, הן התערוכות הבינלאומיות והן הלאומיות, בארגון התאחדות בולאי ישראל ובתמיכת דואר ישראל. התערוכה האחרונה בירושלים מהווה דוגמה לכך, ומספר המציגים הישראליים ביחס לאוכלוסיית המדינה גבוה עשרות מונים ממדינות אחרות. לישראל עשרה שופטים בינלאומיים אשר זוכים להערכה רבה מצד הקהילייה הבולאית.

הגיליון שלפניכם, האחרון לשנת 2016, מוקדש ברובו לתערוכת הבולים 'ירושלים 2016'. בין דפי הגיליון מופיעה כתבה על התערוכה מהיבטיה השונים וכן טעימה מאחד האוספים שהוצגו בה – האוסף "השחמט – משחק המלחמה" של יורם לוביאניקר. בשיחה עימו על האופן המקורי שבו התווה את סיפור האוסף אנו נחשפים לנבכי הבולאות הנושאת. מאמר זה פותח את סדרת המאמרים הישנה-חדשה – "אספנים בעלי בית" – שנועדה לפרוס בפני הקורא את הסיפורים של אוספים ואספנים שונים בישראל.

בין הביקורות השונות ביחס לתערוכה, מעניינת במיוחד הביקורת של אורחים מחו"ל, שראו את התערוכה בפרספקטיבה אחרת. ריאיון בולאי עם קולין פרייזר, נציג מדינות מזרח ארצות הברית בתערוכה, מציג מבט מפוקח ומעורר מחשבה באשר לבולאות הישראלית ועתידה.

בנוסף ימצא הקורא מאמרים בנושאים בולאיים מגוונים כמיטב המסורת. מאמרו של יעקב כהן בנושא דואר חוזר בפלשתינה בתקופת המנדט, שופך אור על הנהלים במקרה של דואר חוזר, אופני הטיפול בדברי דואר מוחזרים והשיטות לציין מצב זה על גבי המעטפה, באמצעות חותמות מיוחדות ובכתב יד. מאמר זה, שהינו פרי מחקר מקיף ויסודי בנושא, מרכז את הנושא ומציג סקירה מפורטת של פריטי דואר מייצגים בתחום. פרק מיוחד בנושא דואר חוזר של הקונסוליה הנאצית בירושלים חותם את המאמר.

בתשיעי בדצמבר התבשרנו על מותו הטרגי של המזרחן ד"ר עמרי ניר. במסגרת עבודתו המדעית עסק ד"ר ניר בין היתר בבולי מדינות ערב, ומאמר המסכם את מחקריו בנושא בולי לבנון – "סוכנים של אחדות במדינה מפולגת" – פורסם בשביל 96 (מאי 2014, עמודים 20-21). ד"ר ניר נהרג בשעה שניסה להציל את בנו מנפילה מצוק בטיול בנחל צאלים. חרף ניסיון ההצלה ההרואי בנו לא שרד ומשפחתו בחרה לתרום את איבריו. יהי זכרם ברוך.

מצפה לראותכם בכנס יום הבולאות הממשמש ובא (פרטים בעמוד הבא).

איתמר עצמון
עורך 'שביל'

תוכן העניינים

דבר העורך 2

מכתבים למערכת 4

חדשות הבולאות:

יגאל נתנאל נבחר לחבר מועצת המנהלים

של האיגוד הבינלאומי לבולאות 6

מאה גיליונות לנושאונצ'יק – הישג מעורר

אופטימיות לבולאות הישראלית 7

ירושלים 2016:

'ירושלים 2016' – תערוכת בולים לאומית

בהשתתפות בינלאומית / איתמר עצמון 8

השחמט – משחק המלחמה /

איתמר עצמון 12

ירושלים 2016 – הרהורים על עתיד

הבולאות / איתמר עצמון 16

תולדות הדואר של ארץ ישראל:

דואר חוזר בפלשתינה בתקופת המנדט

בשנים 1948-1927 [חלק ראשון] /

יעקב כהן 18

דואר חוזר של הקונסוליה הגרמנית הנאצית

בירושלים 1939-1933 / יעקב כהן 23

בולאות מעבר לים:

תור הזהב בספרד חוזר /

ד"ר אליעזר (לס) גלסמן 25

תערוכת הבולים העולמית בטאיפיי

שבטאיוון / יגאל נתנאל 27

ההרשמה לכנס יום הבולאות ה-30 בעיצומה

הכנס ייערך ב-27 בדצמבר 2016 במלון 'רנסנס' בתל-אביב

חותמת אירוע של השירות הבולאי המוקדשת לכנס. משתתפי הכנס יוכלו להחתיים בה דברי דואר במהלך היום

הרשמה וחלוקת דף מזכרת / קפה ועוגה	10.00-09.00
ברכות: - מנכ"ל חברת דואר ישראל - מר דני גולדשטיין - נשיא התאחדות בולאי ישראל - עו"ד אליהו ובר	10.10-10.00
מר משה רימר - על בול יום הבולאות - אניות המלך שלמה	10.40-10.10
הענקת פרס למעצב הבול היפה לשנת 2015	11.15-10.40
מר ירון רצון, מנהל השירות הבולאי - תכנית ההנפקות לשנת 2017	12.00-11.15
הענקת תעודת בולאי השנה	12.15-12.00
ד"ר יוסף חרש - הרצאה בנושא "מינרלים, מקורם, ניצולם והשימוש בהם"	13.00-12.15
ארוחת צהרים חגיגית	14.30-13.00
הכרות תוצאות משאל הבול והחותמת המוצלחים לשנת 2015 והגרלת פרסים	14.40-14.30
מר יואל סלוצקי - הרצאה בנושא "תעריפי ודרכי הדואר 1948-1927 בפלשתינה"	15.10-14.40
ד"ר יוסף וואלך - הרצאה בנושא "שירותי הדואר המצרי בארץ ישראל"	15.35-15.10
מר לורנס פישר - הרצאה בנושא "חדשנות בתצוגה תמאטית - הדרך להצלחה"	16.00-15.35

- ✓ במקום תפעל נקודת מכירה של השירות הבולאי. ניתן יהיה להשיג במקום גם תוויות מס"ד עם אזכור הכנס, חותמת אירוע ודף מזכרת של הכנס.
- ✓ הכנס יתקיים במלון רנסנס, הירקון 121 תל-אביב. סידורי החנייה בכיכר אתרים. תו החנייה יוחלף בצהריים בעלות של 35 ₪.
- ✓ דמי ההשתתפות הם 130 ₪ לחברי ההתאחדות (200 ₪ לאורחים מהארץ ומחו"ל שאינם חברים).
- ✓ דמי ההשתתפות כוללים ארוחת צהרים חגיגית, קפה, שתייה וכיבוד קל בכל משך הכנס.
- ✓ דף מזכרת מיוחד - המונפק ב-500 עותקים בלבד - יוענק לבאי הכנס.

ההשתתפות בכנס מותנת בהרשמה מוקדמת במשרדי ההתאחדות

טלפון: 03-6295547, ת.ד. 3301 ת"א 6103201

לא ניתן להשתתף ללא הרשמה מוקדמת

הוקרת תודה על לימוד קורס בולאות בבית הספר "בורוכוב" וארגון ביקור לתלמידנו בתערוכת הבולים בירושלים

חגיגה במים. תלמידי בית הספר במהלך הסרת בולים באמצעות השריה במים

ב רצוננו להביע את הערכתנו ותודתנו הכנה על התנדבותו של יגאל נתנאל במשך שנים בבית הספר היסודי "בורוכוב" בגבעתיים ולימוד קורס בולאות.

לאורך השנים תלמידנו חווים ולומדים את נושא הבולאות בהנאה רבה.

השנה יזם יגאל סיור בתערוכת הבולים הלאומית שנערכה בירושלים. אנו מודים ליגאל בשם תלמידנו על המסירות והידע הרב שהוא מנחיל לתלמידים.

מתוך תגובתם של התלמידים ודברי המורה המלווה, ניכר כי למדו רבות בתערוכה ונחשפו לתחום מעניין ומרתק.

אנו שמחים ומודים להתאחדות בולאי ישראל, ובפרט ליגאל נתנאל על פועלו המשמעותי בבית הספר ומקווים להמשיך שיתוף פעולה בהמשך הדרך.

בתודה והערכה,
עטרה בשן, מנהלת בית הספר
טלי בן שאול, סגנית המנהלת

מסע בעקבות החותמות

מאת: עמוס אלטר

1. חותמת ותווית רישום של יישוב שלא קיים – "קרית צאנז":
קרית צאנז הינה שכונה בתחום העירוני של נתניה, אך בעקבות יוזמה מקומית הוחלט להקדיש לה תווית רישום וחותמת משלה, כאילו הייתה יישוב נפרד. במעטפה שלפנינו מופיעה החותמת מהתאריך 17.7.1980. מקרה דומה היה בעיר נצרת, עם תווית הרישום "נצרת תחתית", אך שם היא בוטלה במהירות.

2. שגיאת תאריך: בחותמת של גבעת חיים-איחוד מה-19 בפברואר 1961, שתי הספרות 61 – המייצגות את השנה 1961 – הוכנסו הפוך לחותמת, והפכו לשנת 1919.

קוריוזים בחותמות ישראל

ב רצוני להציג שלוש תוספות והארות למאמר המעניין על קטלוג חותמות ישראל של צבי טוב (שבל 104, עמודים 12-14), מתוך האוסף הצנוע שלי:

הוא עבר תחילה למשרדי הצנזור ואראז לבית המיון של הדואר. תונית הרישום הוספה בירושלים, בחזית המעטפה.

2. המכתב הבא (בתמונה שלפניכם מופיע גב המכתב) נשלח ב־4 בנובמבר 1935 מניו־יורק לירושלים ובויל בבולים בסך כולל של 20 סנט. התעריף המקורי למשלוח זה עמד באותה התקופה על 23 סנט (חמישה סנטיים עבור המכתב ועוד 18 סנט עבור המשלוח בדואר רשום), ובמקרה זה לא הייתה דרישת תשלום לשלושת הסנטיים החסרים. המכתב נמסר בבית הדואר של ניו יורק ובו ביום כבר הוחתם במרכז המיון של בוסטון. הוא נקלט בירושלים ב־21 בנובמבר 1935.

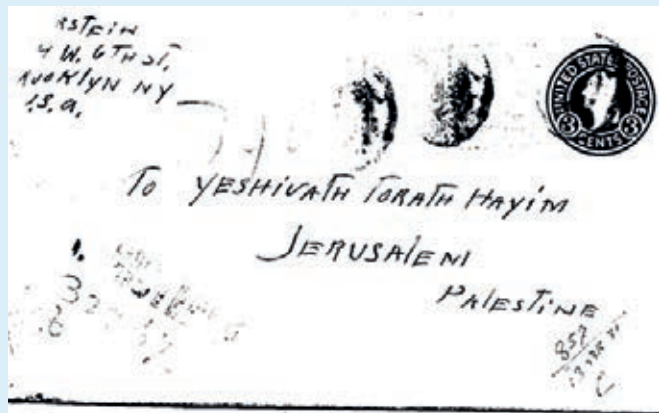
בהתייחס למאמרו של גנדי ברמן, "דואר רשום כיום" (גיליון 103, עמודים 13-15), במקרה זה ניתן להבחין כי סימון המכתב כרשום מופיע בכל שלושת בתי הדואר רק בחותמת הדואר – ולא בתונית הרישום.

3. שגיאת דפוס בכיתוב האנגלי – בתונית הרישום מ"נחלת יהודה", הופיעה המילה Yehuda, במקום Yehuda, במכתב שנשלח בתאריך 31.12.1989.

על חותמות ירושלים, וחותמות בכלל

בעקבות מספר כתבות שהופיעו בגיליון 103 (אוגוסט 2016), ברצוני להציג שלוש מעטפות שנשלחו בזמנים שונים מארצות הברית לירושלים.

1. המעטפה הבאה נשלחה מברנהאם (Brenham) שבטקסס לירושלים ב־27 בינואר 1956 ובוילה בבולים בסך כולל של 25 סנט. המכתב נקלט בבית הדואר בירושלים ב־5 בפברואר. חותמת ההגעה (המופיעה בגב המעטפה) הוטבעה על גבי תונית בדיקת הצנזורה. עובדה זאת מלמדת כי עם הגעת המכתב לארץ

3. לסיום, מעטפה שנשלחה מברוקלין שבניו־יורק לירושלים ב־8 בפברואר 1936 ובוילה בביל בסך 23 סנט. גם במקרה זה המכתב סומן כדואר רשום באמצעות החותמת בלבד וללא תונית רישום. כמו כן, בהמשך לדיון שפתח צבי טוב בנושא החותמות, לפנינו מעטפה שבה החותמת על הבולים בחזית המעטפה לא כוללת תאריך ופרטים נוספים, כאשר כל הפרטים מופיעים בחותמות שבגב המעטפה.

יגאל נתנאל נבחר לחבר מועצת המנהלים של האיגוד הבינלאומי לבולאות

ישיבת האיגוד הראשונה בהשתתפותו של יגאל נתנאל. מימין לשמאל: יגאל נתנאל, ברנרד בנסון מאוסטרליה ונשיא האיגוד פנג היין טה מסינגפור

ישראלי למשרה הבולאית הבכירה. הפעם הקודמת הייתה בשנת 1957, עם בחירתו של הבולאי המומחה ד"ר ורנר הקסטר ששמו יצא למרחקים – הישג של פעם בשישים שנה.

חברי האיגוד הבינלאומי לבולאות שנבחרו בקונגרס. מימין לשמאל: אלדו סממה מפרו, נציג יבשת אמריקה הדרומית והצפונית (נבחר חדש), רינלדו מסדו מברזיל, סגן הנשיא (נבחר חדש), ברנרד חימנו מצרפת, סגן הנשיא (נבחר לכהונה נוספת), נשיא האיגוד פנג היין טה מסינגפור, ברנרד בנסון מאוסטרליה, סגן הנשיא (נבחר לכהונה נוספת), פרקוב ציראקיטי מתאילנד ונציגו יגאל נתנאל

הקונגרס ה-74 של האיגוד הבינלאומי לבולאות שנערך במסגרת תערוכת הבולים הבינלאומית בטאיפיי בירת טאיוון ב-26 באוקטובר 2016

בשורה לבולאות הישראלית: במהלך הקונגרס ה-74 של האיגוד הבינלאומי לבולאות (FIP), נבחר יגאל נתנאל כאחד מששת הדירקטורים (חברי מועצת המנהלים) של האיגוד. נתנאל נבחר לתפקיד לאחר שהתמודד מול נשיא האגודה הבולאית המלכותית הבריטית, מבכירי הבולאים בעולם.

מעבר להיותו אספן בולי יפן, אשר ברשותו כמה מהפריטים המוקדמים הנדירים ביותר והחשובים ביותר של בולי יפן, פועל יגאל במשך שנים ארוכות, בהתנדבות מלאה, להעברת חוגי בולאות בבתי ספר שונים ברחבי הארץ ועושה נפשות לקידום הבולאות בישראל. זוהי הפעם השנייה בתולדותיה של מדינת ישראל שבה נבחר

Philataipei 2016: Nederlands succes en jaarvergadering FIP

Van 21 tot 26 oktober 2016 werd door Chungwa Post Co., Ltd., Chinese Taipei Philatelic Federation and Taiwan External Trade Development Council in het Taipei World Trade Centre, de tentoonstelling Phila Taipei 2016 georganiseerd, met als doel de vriendschappelijke relaties en goede samenwerking met andere FIP leden te stimuleren. Op uitnodiging van de organisatie werd in de klasse literatuur een drietal inzendingen gedaan. Deze Nederlandse inzenders scoorden buitengewoon goed: De 'Posthistorie van het Rijksdeel Suriname 1650-1975, delen 1 en 2' van W.K. Erfmann en E.B. Staut werd met groot goud bekroond, 96 punten!; de 'Luchtvaart en Luchtpost encyclopedie, delen 1 en 2' van J.L.C.M. TSchroots en H.H.C. TSchroots-de Boer werd met goud bekroond 90 punten; en 'Netherlands 1852 - The Bouwe Brandsma Collection' van Corinphila ontving vermeld met 80 punten. Wij feliciteren de deelnemers van harte met deze bekroningen. Tijdens deze tentoonstelling werd ook het 74e congres en de jaarvergadering van de FIP gehouden, de overkoepelende wereldbond van filatelistenorganisaties. Er werd een aantal nieuwe bestuursleden benoemd, waarbij vanuit de Europese koepelorganisatie FEPA een aantal kandidaten streden om een plaats bij de FIP. De heer Yigal Nathaniel uit Israël (foto) werd benoemd tot directeur FEPA bij de FIP en de heer Bernard Jimenez (vice-president FEPA) werd benoemd tot vice-president van de FIP. In 2018 vindt de verkiezing plaats van een nieuwe president van de FIP.

כתבה בעיתון הולנדי בעקבות בחירתו של יגאל נתנאל. הבחירה בנתנאל הכתה הדים בעולם הבולאי וזכתה לאזכורים רבים בעיתונות הפופולארית בעולם

מאה גיליונות לנושאונצ'יק - הישג מעורר אופטימיות לבולאות הישראלית

הירחון, מדי חודש בחודשו. כיום המגזין רואה אור אחת לחודשיים.

בחודש נובמבר האחרון הופיע גיליון המאה של נושאונצ'יק - הישג רב חשיבות ומעורר אופטימיות.

הירחון נשלח בדואר אלקטרוני למנויים, ללא תשלום, וניתן להירשם במייל nosonchik@gmail.com.

כדי לקדם את הבולאות לנוער, נמליץ לרשום את הילדים שבמשפחה וכך לפתוח בפניהם עולם עשיר ומרתק. כתיבת מאמרים ופרסומם במגזין (ניתן לשלוח מאמרים לכתובת המייל של הירחון) היא דרך ראויה לתרום לקידום הבולאות בקרב הדור הצעיר.

אנו מאחלים לשביט הצלחה רבה במיזם החינוכי-בולאי הראוי. ניתן לצפות בכל מאה הגיליונות באתר האינטרנט של האגודה הישראלית לבולאות תימאטית (איל"ת). לשם כך הקלידו 'נושאונצ'יק' בשורת החיפוש בגוגל.

שאלה האם ייצמח דור המשך לבולאות מדירה שינה מעיניו של כל אדם שעולם הבולים קרוב לליבו.

לפני תשע שנים הרימה שביט טלמן את הכפפה וייסדה את 'נושאונצ'יק' - ירחון לצעירים של האגודה הישראלית לבולאות תימאטית, בהשראת רעיון שהגו אריק שוורץ ויורם לוביאניקר. מאז ינואר 2008 מופיע הירחון באופן תדיר, וכולל

בחובו מאמרים בולאיים תוך התאמתם לבני נוער. בדומה לאחיו הבכור 'נושאון', כל גיליון מוקדש לנושא מסוים והשתקפותו בבולים - כמו למשל ממצייאם, כדורגל, דינזואורים, מוזיקה, קולנוע, סיפורי התנ"ך, שבעת פלאי תבל, החלל ומערכת השמש ועוד כהנה וכהנה. הירחון כולל פינות בולאיות להעשרת הידע, כמו חידון בולאי נושא פרסים, טיפים והדרכה לאספן המתחיל, פינת "אספנים צעירים מציגים" המוקדשת לאוספים של קוראי המגזין ועוד. במשך השנים התמידה שביט במרץ להוציא באופן סדיר את

בולי תל אביב (י. צחור) בע"מ

TEL-AVIV STAMPS (Y. TSACHOR) LTD.

מכירה על פי הצעות מחיר בכתב (Mail Auction)

מוקדמים * מנדט * מנהלת העם * דאר עברי
ישראל * חו"ל * יודאיקה * גלויות * ספרים

קטלוג מאוייר חינם

Web: telavivstamps.com • E-Mail: tastps@gmail.com

ת.ד. 16218 תל אביב, טלפון: 03-5226294, פקס: 03-5245088

ירושלים 2016 – תערוכת בולים לאומית בהשתתפות בינלאומית

מאת: איתמר עצמון

תלמידי בית הספר "משואות נריה" שבמודיעין מקבלים בולים לאחר סיור מודרך בתערוכה

שהצטרף לחבר השופטים ולמד מהם את הקריטריונים והשיקולים לקביעת הציונים לאוספים.

המציגים הישראליים הפגינו השתפרות

במסגרת התערוכה התמודדו 73 אוספים שונים ב־362 מסגרות תצוגה, שחולקו באופן מסורתי ובהתאם להיסטוריה המקומית שלנו לחמישה אגפים. האגף הראשון – ירושלים וארץ הקודש – הוקדש לתולדות הדואר של ירושלים, מארחת התערוכה ובירת ישראל. המדור השני – תולדות הדואר של ארץ ישראל – גולל את קורות דברי הדואר בארץ במרוצת השנים, כמו נתיבי הדואר שיצר היישוב העברי עם יהדות הפזורה טרום הקמת המדינה או תצוגה שהתמקדה בהקמת הדואר של הרשות הפלסטינית והאתגרים שניצבו בפניו בשנותיו הראשונות.

התחום השלישי – בולאות מסורתית – כלל אוספים ממדינות שונות ונועד לאפשר הצצה לבולים ואוספים חובקי עולם. מדור זה כלל בחובו את אוסף בולי גויאנה הבריטית, מהנחשקים והמרעישים בעולם הבולאי, סביבו רוחשים סיפורים על תשוקה בולאית נטולת גבולות ועל היסטוריה של מושבה רחוקה וחזונום האמיץ של אנשיה להצעידיה לעבר קדמת המערב.

הנושא הרביעי – תולדות הדואר – מגולל את ההיסטוריה של הדואר ואופן הטיפול בדברי דואר ברחבי העולם ומהווה תמונת ראי

ירושלים 2016

– תערוכת הבולים הלאומית בהשתתפותן של מדינות נוספות – התקיימה בין התאריכים 17-13 בנובמבר (י"ב-ט"ז בחשוון) במתחם בנייני האומה בירושלים. במסגרת התערוכה נטלו חלק מציגים ממדינות שונות, בעיקר מישראל, ארצות הברית, גרמניה, הונגריה וספרד, אשר הציגו לראווה את אוספיהם ונשפטו על פי כללי השיפוט הבולאי הבינלאומי. מעבר למימד התחרותי, בלטה התערוכה בכמות רבה וראויה לציון של מבקרים – בהם בולאים מקצועיים, חובבי בולאות, משפחות ותלמידי בתי ספר – אשר זכו לקבל סיורים בתדירות גבוהה על ידי מדריכים חדורי אמביציה, בניצוחו של משה רימר.

משה רימר בהדרכת אחת הקבוצות. בשל הקהל הרב שגדש את התערוכה יצאו סיורי ההדרכה בתדירות מוגברת

"הפקת תערוכה בולאית המשלבת בה בעת רמה גבוהה של אוספים תחרותיים לצד מאמץ מוצלח ומבורך להנגיש את הידע הבולאי לציבור הרחב, באמצעות מסגרות למידה וסיורים מודרכים,

מעבר למימד התחרותי, בלטה התערוכה בכמות רבה וראויה לציון של מבקרים – בהם בולאים מקצועיים, חובבי בולאות, משפחות ותלמידי בתי ספר – אשר זכו לקבל סיורים בתדירות גבוהה

היא תופעה שאין לה אח ורע – ולא נתקלתי בשילוב כזה בתערוכות אחרות", מספר לורנס פיישר, אספן ישראלי ומציג ותיק עבורו הייתה התערוכה חלק מהכשרתו כשופט מן המניין, בהיותו שופט מתלמד

ארון הפרסים שהוענקו לזוכי התחרות

"המציגים הישראלים השתפרו באופן כללי - בכל אחד מההיבטים השונים של הצגת האוסף - וניכרת עלייה ברמת התצוגות שלהם", אומר ד"ר יהושע מגר מצוות השיפוט הישראלי

אחד מההיבטים השונים של הצגת האוסף - וניכרת עלייה ברמת התצוגות שלהם.

ד"ר אדי לייבו, שופט ישראלי נוסף, התייחס לסדר המופתי של האוספים, אשר הקיפו לדבריו בצורה ראויה את ההיבטים השונים של הנושא בכל תצוגה. בנוסף הוא התייחס להיענות הגבוהה של אספנים מרחבי העולם לקחת חלק בתערוכה. "הודות לכך כללה התערוכה אוספים המייצגים את כל התקופות והאספקטים של תולדות הדואר של ארץ ישראל וירושלים", מסכם לייבו.

להיסטוריה של מדינות מכל רחבי תבל. באגף החמישי - בולאות נושאת - הוצגו נושאים שונים הנוגעים לליבם של אספנים. בענף זה נדרשים האספנים לגלות מיומנויות וכישורים לשזור ולארוג סיפור, כאשר האמצעים העומדים לרשותם לצורך הצגת הסיפור הם בולים ודברי דואר.

אלי ובר, יושב ראש צוות השופטים הבינלאומי (במרכז) עם שופטי המדינות המשתתפות פרנגדו ארנאז' דל ריו מספרד (מימין) ואישטבן גלאץ מהונגריה (משמאל)

בולי 'סלילי הכותנה' - הבולים הראשונים של גויאנה הבריטית שהופיעו ב-1850-1851 - מתוך אוסף גויאנה הבריטית שהוצג בתערוכה

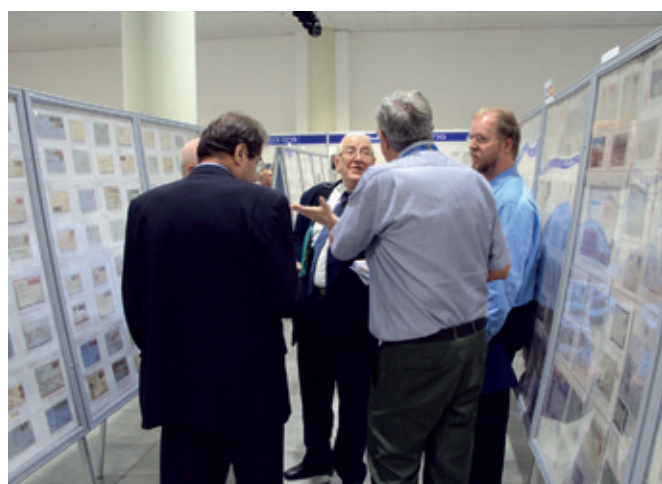
היום הראשון של התערוכה הוקדש לשיפוט האוספים. התלוויו לחבר השופטים במהלך השיפוט. מעבר לתנועות הגוף שהסגירו את התרשמותם בשעה בה העריכו את האוספים, הביעו השופטים קורת רוח גלויה באשר לטיבם. ד"ר יהושע מגר, אחד משופטי התערוכה מטעם ישראל, שיבח את רמת האוספים של המציגים הישראלים: "המציגים הישראלים השתפרו באופן כללי - בכל

קהל גדוש את התערוכה

הדרכה ביום פתיחת התערוכה

חבר השופטים בפעולה

"מעבר לכך שלא האמנתי אילו אוצרות היסטוריים גלומים בבולים, לא העליתי בדעתי שהנושא יעורר עניין כה רב בקרב התלמידים שהגיעו. לראות אותם מתבוננים בשקיקה בבולים הישנים, זה לחזות כיצד עבר ועתיד נשזרים יחדיו", מספר אחד ממבקרי התערוכה

עבר ועתיד נשזרים יחד

התרשמותם של מבקרי התערוכה - מציגים, נציגי המדינות המשתתפות וחובבי בולים כאחד - הייתה מורגשת לאורך התערוכה. "זהו מחזה נדיר להיתקל בתערוכת בולים בקהל מגוון, ובכלל זה בני

הפרס הגדול הלאומי (GRAND PRIX NATIONAL) הוענק לד"ר רוברט פילדס מארצות הברית, עבור האוסף "דואר עברי 1948, דמי דואר והשימוש בהם". אוספו של ד"ר פילדס ממחיש כיצד נוצרו בולי דואר עברי - על ניסיונות הצבע, העיצוב והדפוס השונים - תוך סקירת צמודות הגלופה, תשניות הנייר והנקבוב וסוגי השבלים השונים.

הפרס הגדול הבינלאומי הוענק לאוסף האימפריאלי מישראל - "גויאנה הבריטית - התקופה הקלאסית". הפרס הטוב ביותר בבולאות נושאת ניתן לפרדריק גרוס מישראל עבור האוסף "רומנטיקה, מוזיקה ומוזיקאים בתקופה הרומנטית". תצוגתו של גרוס ממחישה את סיפורם של המוזיקאים בהתאם לאפיונים רומנטיים שונים באמצעות שימוש בבולים ודברי דואר.

הזוכה במדור הספרות הבולאית הוא מועדון האספנים של שיקגו, ארצות הברית עבור "הדואר החשאי הסובייטי 1917-1991".

כל המשפחה סביב מסגרת הלימוד בנושא אופן הנפקת בולי הדואר

מימין לשמאל: השופטים יהושע מגר, דארל ארצברגר ולורנס פישר – שהוסמך בתערוכה לשיפוט בהיותו שופט מתלמד – במהלך השיפוט שנערך ביום הראשון של התערוכה

סיור של אחת מקבוצות התלמידים הרבות שהגיעו ללמוד על בולים עם המדריכה המיתולוגית רבקה לייבוביץ'

השופטים ראלף אבנר מגרמניה (מימין) ומוטי קרמנר מישראל (משמאל) שופטים את אחת התצוגות

הודות לסיור המודרך נפתח בפניי עולם ומלואו. מעבר לכך שלא פיללתי אילו אוצרות היסטוריים גלומים בבולים, לא העליתי בדעתי שהנושא יעורר עניין כה רב בקרב התלמידים שהגיעו. התלמידים הללו הם העתיד שלנו, אבני היסוד של עתידנו – ולראות אותם מתבוננים בשקיקה בבולים הישנים, זה לחזות כיצד עבר ועתיד נשזרים יחדיו."

בין המשפחות הרבות שביקרו בתערוכה הייתה משפחה אחת שהתוודעה אליה באופן בלתי צפוי. בשל טעות של פקיד הדואר, הונח בתיבת הדואר של המשפחה גיליון 'שבל' האחרון, שהיה מיועד לשכן שהינו חבר ההתאחדות. המשפחה השיבה את האבדה לבעליה, לא לפני שנתקפה בחיידק הבולאות בעקבות קריאת המגזין ויצאה את ביתה מהצפון הרחוק לחוות בולאות באופן בלתי אמצעי.

נוער המגיעים במסגרות בתי הספר, המתבונן בהעמקה בתצוגות, מתוך סקרנות אינטלקטואלית ואהבת ההיסטוריה", מעידה וסמה גרינפלדס, נציגת מדינות מערב ארצות הברית שהשתתפה בתערוכות רבות בעברה.

נוכחותם של תלמידים ובני נוער, אשר ניכרת התעניינותם בתחביב שהתגלה לעיניהם לא מכבר, הייתה מוגברת. כמו כן הקהל הבוגר הרב שפקד את התערוכה והביע רצון כן להעמיק בבולים, לדלות מהם מידע היסטורי ותרבותי, בלט לאורך כל ימי התערוכה. "כתבה שמצאתי אודות התערוכה הציתה את דמיוני ובחזרתי להגיע לכאן, למרות שידעוטיי הבולאות דלות למדי", מספר אחד ממבקרי התערוכה. "הלכתי בעקבות הנוסטלגיה, כשברקע זיכרונות מבית סבא שהיה אספן מסור והתגאה בבולי 'דואר עברי' שברשותו.

השחמט – משחק המלחמה

אוסף בולי השחמט שהציג יורם לוביאניקר בתערוכה בירושלים לוקח את המתבונן בו לנבכי עולם השחמט בחסותם של בולים ודברי דואר. שיחה עמו על הרעיון להציג את השחמט באור שונה ומתוך הקשר היסטורי-תרבותי רחב, על הלוגיקה העומדת מאחורי הצגת האוסף ואופן בחירת הפריטים בהתאם למתווה הסיפור הכללי – מאפשרת הצצה לרזיה של הבולאות הנושאית

מאת: איתמר עצמון

יורם (בחולצה השחורה) מציג את האוסף בפני מבקרי התערוכה בירושלים. האוסף מלמד על קווי הדמיון ותהליכים המשותפים בין השחמט למלחמה

תובנה זאת דחפה את יורם במהלך השנים הבאות לבנות את האוסף סביב רעיון מקורי.

שחמט מזווית אחרת

הרעיון שהגה יורם היה להציג את השחמט כמשחק שנועד לחקות מלחמות. הוא עורך השוואה בין השחמט לבין מלחמה ומדגים באמצעות האוסף כיצד השחמט כולל את כל האלמנטים של מלחמה ומצריך מהמתמודדים איכויות ותכונות אופי נועזות ומבריקות כשל מצביאים וגנרלים. באמצעות האוסף נחשף המתבונן לאופן שבו השחמט מגלם מעין תמצית של מלחמה – על התכסיסים והאסטרטגיות שעל המשתתף לגבש, הכוחות העומדים לרשותו – וכמובן הרצון העז לנצח.

עם השנים החל יורם להציג את האוסף בתערוכות בולים, ובתערוכה בירושלים הופיע האוסף לראשונה בהיקף של שמונה

מרוצת השנים זכה השחמט לתדמית של משחק המבוסס על לוגיקה צרופה ומהלכים מחושבים וזהירים בלבד. אוספו של יורם לוביאניקר ממחיש צדדים עמוקים ופראיים יותר במשחק זה. בשונה מהתדמית הרווחת של משחק קר ורציונאלי שופך האוסף אור על צדדים של תשוקה, תעוזה ויצריות הכרוכים בשחמט.

אוסף בהתהוות

בשונה מאספנים רבים, המגבשים את נושא האיסוף המרכזי שלהם לאחר איסוף אקלקטי מכל הבא ליד, או איסוף מספר נושאים במקביל, ההחלטה להתמקד בבולי שחמט גמלה בליבו של יורם מיד עם כניסתו לעולם הבולאות. כשהיה בן 17 הייתה אמו בשנת שבתון, ובין היתר הקדישה את זמנה הפנוי לסידור בולי ישראל שהיו ברשותה, בסיועו של יורם. במהלך סידור הבולים הסבה האם את תשומת ליבו לבולים בנושא השחמט – משחק שהיה לתחביבו משחר הילדות – אולם הוא התייחס אליהם בשוויון נפש. חרף יחסו הפושר לבולים אלה, רכשה אמו בולים נוספים בנושא השחמט, "כי אמא יודעת טוב יותר מילדיה מה הדבר הנכון עבורם", כלשונו של יורם. לאחר שאיתר בבולים החדשים דמויות של שחקני שחמט מוכרים, מצא יורם עניין בתחום והחל לאסוף בולים בנושא שחמט. במהלך חופשות מהצבא שקד יורם על האוסף ועיצב את צביונו. באותה העת הוקמה איל"ת – האגודה הישראלית לבולאות תימאטית – ובאמצעות המפגשים והפרסומים של האגודה הוא נחשף לאספנות הנושאית. בין חברי האגודה בהם נועץ זכור לו מפגש עם רון ברגר ז"ל, שטען בפניו כי מרבית האוספים של בולים בנושא שחמט בהם נתקל בעבר נטו להיות אפרוריים ומשמיימים – לרוב הוצגו בהם בולים של אולימפיאדות השחמט על פי רצף כרונולוגי או של אלופי השחמט לפי שנים – ללא ערך מוסף. ברגר הוסיף כי אוסף טוב של בולי שחמט, כמו כל אוסף נושאי מוצלח, חייב לכלול בחובו סיפור מקורי ורעיון יצירתי, ולא רשימה סתמית של אלופים.

השחמט כמשחק המייצג תכסיסים ומהלכים בשדה הקרב, ובפרק הסיום נוכח המתבונן לגלות כי בניגוד לעבר, השחמט כבר לא משקף את האופן בו מתנהלות מלחמות כיום. פרק הסיום מתכתב עם הפתיחה. תחילה מוצג השחמט כתרגיל "על יבש", ואילו בעת הנוכחית החליפה הטכנולוגיה את האסטרטגיה בשדה הקרב והשתנו כללי המשחק, והשחמט כבר לא משמש בתפקידו המקורי - להוות כלי להבעת מהלכים של מלחמה.

באמצעות האוסף נחשף המתבונן לאופן שבו השחמט מגלם מעין תמצית של מלחמה - על התכסיסים והאסטרטגיות שעל המשתתף לגבש, הכוחות העומדים לרשותו - וכמובן הרצון העז לנצח

מסגרות. התצוגה מדגימה באופן סדור ושיטתי את השלבים השונים של משחק השחמט, כתמונת ראי לשלביה של מלחמה, ומחולקת לארבעה פרקים.

הפרק הראשון עוסק בהכנות הנחוצות לפני המשחק - ובמובן הרחב יותר, בתנאים הנצרכים כדי להיות מוכן למלחמה. הכנות אלה כוללות בין היתר את בניית הכוח הצבאי (כלומר, כלי המשחק), קביעת לוח המשחק ומציאת יריבים ראויים. בפרק השני נחשף המתבונן לחוקי השחמט - כמשל לחוקי המלחמה. בדומה לשחמט, גם המלחמה כוללת חוקים ומוסכמות אותם יש לקבל חרף היריבות השוררת בין המשתתפים, כמו למשל חוקים אלמנטריים המגבילים את היריבים מביצוע פשעי מלחמה, והשחמט משקף אפוא כיצד מתנהל מאבק על פי כללים מקובלים ומוסכמות.

לאחר ההכנות והסכמת הצדדים לחוקים אחידים ניתן לגשת לפרק השלישי ולפתוח בקרב. בשחמט, כמו במלחמה, נדרשים היריבים לבחון היטב את צעדיהם, להתחקות אחר דפוסי הפעולה של האויב ולנקוט באסטרטגיות מגננתיות והתקפיות. לאחר שהמתמודד למד את רזי השחמט ובידיו כלי משחק וידע מתאים, עליו לממש את כישוריו ולקחת חלק בתחרויות השונות, להן מוקדש הפרק הרביעי.

טעימות מהאוסף

בין דברי הדואר והבולים השונים בתצוגה מסב יורם את תשומת לבנו למספר פריטים. הפריט הראשון, המופיע בפרק העוסק בכללי המשחק, מדגים את יחסי הגומלין שבין השחמט למלחמה. פריט זה הינו מכתב שנשלח מגרמניה להונגריה בינואר 1942, בעיצומה של מלחמת העולם השנייה, אשר הגיע למשרדי הצנזור הגרמני. הצנזור בחן האם מסתתר במכתב מידע מודיעיני העלול לשבש את מהלכי המלחמה של הגרמנים. לאחר שנקבע כי המכתב לא חף מתוכן רגיש הוא הוחזר לשולח. למכתב צורפה פתקית ובה נכתב בגרמנית כי על פי הוראות החירום שנכנסו לתוקף באפריל 1940 לא ניתן להעביר את המכתב לתעודתו.

בפתקית הופיעה שורה של סיבות שבגינן לא ניתן להעביר את המכתב, כמו למשל עקב תמונה שצורפה אליו או אותיות עבריות שהופיעו על גבו. כדי לסמן את הסיבה לפסילת המכתב הנוכחי הופיע מתחתיה קו בעיפרון. הסיבה למניעת העברת המכתב במקרה שלפנינו הייתה שהוא כלל רישום של מסעי שחמט, והצנזור חשד שהם עלולים להוות קוד להעברת מידע סודי.

פריט נוסף מהפרק העוסק בכללי המשחק מתייחס למצב של 'שח' - מצב שבו המשתתף מאיים להתקיף את המלך של היריב. על פי מערכת הסימנים שפיתחו השחמטאים לרישום מסעי המשחק, נקבע כי מצב של 'שח' יסומן בפלוס (+). באימפריה הבריטית היה נהוג כי מכתבים שנשלחו באמצעות דואר רשום סומנו בפלוס, וכך מצא המכתב הבא את מקומו באוסף.

מכתב זה נשלח בשנת 1939 מהעיר קובה (Kobe) שביפן לקייפטאון שבדרום אפריקה, באמצעות דואר אוויר. לאחר חניית

Yellow color shift error, creating a board with squares of 3 colors.

Enlarged photo - 200%

בול שהונפק בקובה בשנת 1951 המציג את לוח השחמט. בבול המקורי (משמאל) כל המשבצות הופיעו בצבעי צהוב-ירוק ואילו במקרה שלפנינו הצבע הצהוב 'קפץ' למעלה והשורה התחתונה מופיעה בצבע לבן-ירוק. יורם רכש את הבול במכירה פומבית משום שמדובר בטעות נדירה, שאינה מוכרת בחוגי האספנים של בולי שחמט. בחיפוש אחר בול רגיל ללא הטעות, במטרה להציג השוואה בין הבול הרגיל לבול השגוי, נתקל יורם בסוחר שהחזיק בבול נוסף עם השגיאה. הסוחר כנראה לא היה מודע לנדירות הפריט, ויורם רכש אותו במחיר זעום

בשנים האחרונות נוספו לפרקים אלה פרקי פתיחה וסיום בעצת השופטים. פרק הפתיחה נועד להציג את הרקע ההיסטורי עליו צמח

פרק הסיום של התצוגה מתכתב עם פרק הפתיחה. תחילה מוצג השחמט כתרגיל "על יבש", ואילו בעת הנוכחית החליפה הטכנולוגיה את האסטרטגיה בשדה הקרב והשתנו כללי המשחק והשחמט כבר ממלא ייעוד זה

בתצוגה בול עם דמותו של המפקד הנערץ, ובתערוכה בירושלים הוחלף הבול במכתב אותו שלח הגנרל לי בפברואר 1863, בעיצומה של המלחמה, לגנרל ג'יימס סטיוארט (J. E. B. Stuart), שנהרג זמן קצר לאחר קבלת המכתב. בחזית המכתב הופיעה בצד השמאלי העליון המילה confidential (סודי) – עדות להיותו בעל תוכן צבאי – ובצד העליון מימין מופיעה חתימתו של לי והתואר שלו.

מכתבים משדה הקרב מכונים בעגה הבולאית field letters ("מכתבים משדה הקרב"). רוב המכתבים שכתב הגנרל לי בשנות המלחמה מצויים כיום במוזיאונים, וידועים רק 25 מכתבים של הגנרל לי משדה הקרב הנמצאים בידיים פרטיות, וביניהם מכתב זה.

פריט אחר מהפרק העוסק בתחרויות שחמט הוא צמדה של רביעיית בולים שהונפקו בקנדה בשנת 1898 לרגל חג המולד. באותן השנים הייתה קנדה חלק מהאימפריה הבריטית הגדולה – עליה נטבע הביטוי "האימפריה שהשמש אינה שוקעת בה לעולם", בשל המושבות הבריטיות הרבות שהיו מפוזרות ברחבי העולם, אשר בכל רגע נתון שרר באחת מהן אור יום. הבולים מציגים את מפת העולם, כאשר שטחי האימפריה הבריטית באותם הימים סומנו באדום. בולים אלה נכללו בתצוגה מפני שהם מציגים את הרעיון שכשם שהיו שחמטאים דגולים ששלטו באופן גורף בעולם השחמט, כך היו אימפריות ששלטו בעולם באופן פיזי.

בצמדת הבולים שלפנינו (בעמוד הבא) הופיע הצבע האדום באופן משובש ולכן הוחלט להכניס את הגיליון להדפסה נוספת בצבע זה, ובחלק מהבולים נוצרו בשל ההדפסה הכפולה 'איים דמיוניים', שלא קיימים במציאות. הבול הימני התחתון בצמדה הוא הבול הקרוב ביותר למציאות מבין ארבעת הבולים.

שחמט במבט קדימה

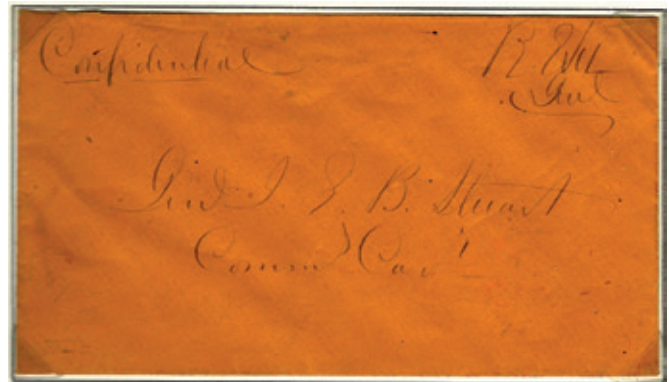
התערוכה בירושלים היא הפעם הראשון בה מציג יורם את אוספו בהיקף של שמונה מסגרות. המעבר מתצוגה בת חמש לשמונה מסגרות הייתה לדבריו מאתגרת ומלווה בלמידה רבה. "לא ניתן לשפר את האוסף מבלי להציגו לאספנים אחרים ולקבל מהם ביקורת. לכל אספן נקודת מבט משלו, וברבות השנים קיבלתי ביקורת בונה שפתחה בפניי כיוונים חדשים", אומר יורם וממחיש זאת בדוגמה מהתצוגה.

בעמוד המוקדש ל"קורבנות השחמט" – המציג את הצד של המפסידים – הופיע בול מקובה משנת 1962 המציג ילד משחק שחמט ומניח את ידו על ראשו. הבול נועד להציג את הילד בשעה שהוא שקוע במחשבות, כדי לעודד בני נוער למשחקי חשיבה, ובמקרה זה החליט יורם לחרוג מן המשמעות המקורית של המעצב ולהציג את הילד כלוקה בכאב ראש וכ"קרבן של משחק שחמט".

ביניים בסינגפור ובפנאנג הועלה שק הדואר ובו המכתב שלפנינו למטוס מסוג G-ADVD – מטוס הנוחת על פני הים – שעל פי התכנון המקורי נועד לנחות במוזמביק שבדרום-מזרח אפריקה.

בשל כשל במערכות המטוס בוצעה נחיתת חירום. שק הדואר שקע במים ולאחר ששלו אותו מן הים החתימו את המעטפות בחותמת מלבנית סגולה המציינת שהמכתב ניזוק כתוצאה מטיביעה בים. במכתב שלפנינו נשטף הבול – תופעה טיפוסית למכתבים שנרטבו במים – אולם התווית המציינת שזהו מכתב רשום וסימן הפלוס בעיפרון כחול – שרדו.

הפריט הבא לקוח מהפרק העוסק בתחרויות השחמט. בפרק זה מופיע עמוד העוסק בתחרויות ארציות של שחמט – בהן מתחרים המתמודדים על תואר השחקן החזק ביותר באותה מדינה – ובמקבילה של עולם המלחמות, מי השולט והחזק ביותר במדינה. לאחר מכן מוצג עמוד בנושא מלחמת האזרחים האמריקנית (-1865), שבה התמודדו מדינות הצפון והדרום על השליטה בארצות הברית.

הגנרל רוברט א. לי (Robert E. Lee), אשר פיקד על צבא איחוד הקונפדרציה, אותו הקימו מדינות דרום ארצות הברית לנוכח בחירתו של אברהם לינקולן לנשיאות בשנת 1860, נחקק בהיסטוריה כאחת הדמויות המשפיעות במלחמה. דמותו השתרשה בציבור כדמות של מפקד מחונן ומצביא בחסד. במשך שנים רבות הופיע בפרק זה

The worst harm that can occur to a chess player is a headache ...

... even a splitting headache ...

Perforation error. Pale blue pencil line mark by control officer, indicating that the sheet was supposed to be destroyed. Less than 10 sheets are known with 5 chess stamps in each.

בין תכניותיו העתידיות של יורם להתמיד בשיפור אוסף בולי השחמט, ולהתמקד בייחוד בהיבט היצירתי של אופן הצגת האוסף, במקביל לעבודתו המסורה כמזכיר איל"ת וכעורך "נושאון", כתב העת של האגודה, המהווה במה לאספני בולאות נושאית ויוצא לאור בגרסה מודפסת ארבע פעמים בשנה - הכל בהתנדבות מלאה.

"לא ניתן לשפר את האוסף מבלי להציגו לאספנים אחרים ולקבל מהם ביקורת. לכל אספן נקודת מבט משלו, וברבות השנים קיבלתי ביקורת בונה שפתחה בפניי כיוונים חדשים", אומר יורם

... the British could boast that "We Hold a vaster Empire than has been" ...

Additional islands varieties, caused by re-entry of red color. (photocopy below - 75%)

זהו מקרה שבו נוטל האספן מן הבול את המסר המקורי הגלום בו ומעניק לו פרשנות משלו, בהתאם להקשר של האוסף. כדי להעביר את המסר שהילד המופיע בבול לוקה בכאב ראש לאחר הפסד במשחק השחמט, הוצגה לצד הבול מעטפה מסחרית עם פרסומת בנושא כדורים נגד מגרנות.

יורם הציג את הרעיון להציג את הבול עם הילד לצד המעטפה בפני לורנס פישר, ואימץ את הצעתו להראות את כאב הראש של הילד באופן אחר - באמצעות הצגת בול עם נקבוב שגוי החותך את ראשו של הילד, סמל לכאב הראש הפוקד אותו ו"עושה לו חור בראש".

NEGEV HOLYLAND STAMPS

- מתקיימות מכירות פומביות פעמיים בשנה
- המעוניין בקטלוג מתבקש לפנות אלינו
- מעוניינים תמיד בחומר למכירות פומביות או לקניה

- ISRAEL, INTERIM, BRITISH MANDATE, OTTOMAN PERIOD, JUDAICA

- AUCTION ARE HELD TWICE A YEAR

Please write for a catalogue

Ask about special low vendor commission rates.

P.O.Box 8101 — TRENTON NJ 08650 USA

E-mail: LEADSTAMP@VERIZON.NET

Phone: 609-456-9508

ירושלים 2016 – הרהורים על עתיד הבולאות

ראיון עם קולין פרייזר, נציג מדינות מזרח ארצות הברית בתערוכה, מציג מבט מפוקח ומעורר מחשבה על הבולאות הישראלית ומגמותיה. פרייזר עורך השוואה בין התערוכות בישראל למקבילותיהן בעולם ומזהה מספר היבטים ייחודיים בבולאות הישראלית

מאת: איתמר עצמון

"בשונה מהקהל ההומוגני בו אני נתקל בתערוכות רבות, 'ירושלים 2016' הביאה אליה שכבות אוכלוסייה שונות. בתערוכות הישראלית ישנו קהל הטרוגני המשקף גיוון בהיבט התרבותי והסוציו-אקונומי", אומר פרייזר

בתערוכות רבות, 'ירושלים 2016' הביאה אליה שכבות אוכלוסייה שונות, נשים וגברים, מבוגרים וצעירים, חילונים לצד חובשי כיפות. אלה ניפצו את ההנחה כי מרכיבי הזהות של חובבי הבולאות נקבעים על פי מאפיינים מגדריים אחידים. התערוכות בישראל הן מקרה נדיר שבו נוטלים חלק חברים וקרובי משפחה של המציגים, אנשים מן היישוב המגיעים מדחף הסקרנות ומשפחות צעירות עם ילדים. בנוף זה בולטת נוכחותן של קבוצות בני נוער ותלמידי בתי הספר בהם נערכים חוגים בולאיים, שבאו לחוות בולאות באופן בלתי אמצעי והפגינו שקדנות ושאיפה להעמיק ולחקור, כשהם קשובים למדריכים וצמאים לידע". נוכחותן המוגברת של קבוצות התלמידים מובילה את פרייזר להתייחס להיבט החינוכי של התערוכה, הנועץ במבנה המאורגן

פרייזר על רקע אוסף גויאנה הבריטית בתערוכה בירושלים

ירושלים 2016

עוררה תגובות חיוביות בקרב מבקרי התערוכה, בולאים ותיקים ועתירי ניסיון לצד חובבי בולאות שפקדו אותה מתוך סקרנות ושאיפה להרחיב את אופקיהם. מעניינת במיוחד היא הביקורת של אורחים מחו"ל – שופטים, מציגים ונציגים מטעם המדינות שהשתתפו בתערוכה – אשר עמדו מתוך ראות עיניהם על ייחודיותה בנוף תערוכות הבולים בעולם.

קולין ג. פרייזר (Colin G. Fraser), בולאי מנוסה ובעל היכרות מעמיקה עם תערוכות בולים המתקיימות ברחבי העולם, אשר שימש כנציגן של מדינות מזרח ארצות הברית בתערוכה בירושלים, מונה בשיחה עמנו מספר תכונות מאפיינות של התערוכות בישראל, אשר מעידות לדעתו על מצבה של הבולאות בישראל כיום.

"ההבדל הבולט ביותר בין 'ירושלים 2016' לתערוכות אחרות היא ההתעניינות הגוברת מצד ציבור האספנים שאינם בולאיים מקצועיים", פותח פרייזר ויורד לשורשו של עניין. "ההתעניינות שהביע הציבור הרחב בתערוכה באה לכלל ביטוי בשלושה מישורים. המישור הראשון, המפתיע ביותר, הוא הכמות הרבה יחסית של מבקרים שפקדו את התצוגות התחרותיות והתבוננו בהעמקה במסגרות השונות. נוכחתי למצוא כמות גדולה של מבקרים, הן בתצוגות המתייחסות לתולדות הדואר של ארץ ישראל והן בענפים של הבולאות המסורתית והנושאית – תמונת ראי לאהבת ההיסטוריה המקומית, לצד הרצון להיחשף לאוספים בולאיים חובקי עולם. המישור השני הוא התנועה הערה בדוכני הסוחרים המפוזרים בתערוכה. הקהל ההומה המידפק על דוכני הסוחרים מעיד על כמות רבה של אספנים המחזיקים פריטים שנרכשו בתשלום ולא רק בולים ודברי דואר שהתגלגלו לידם במרוצת השנים".

המישור השלישי הוא הקהל הרב באשנבי הדואר המעיד לשיטתו על מעמדו של השירות הבולאי הישראלי, שאינו שייך לשכבת אספנים מצומצמת אלא לנחלת הכלל. בשלושת המישורים, מוסף פרייזר, נוכחותו של הציבור הישראלי בולטת באופן ניכר על ציבור האספנים במדינות אחרות.

פרייזר מנתח את הרכבו של הקהל שהגיע לתערוכה וקובע כי "בשונה מתערוכות אחרות, זהו קהל הטרוגני המשקף גיוון בהיבט התרבותי והסוציו-אקונומי. בשונה מהקהל ההומוגני בו אני נתקל

"בתערוכה בלטה נוכחותן של קבוצות בני נוער ותלמידי בתי הספר בהם נערכים חוגים בולאיים, אשר הפגינו שקדנות ושאפה להעמיק ולחקור, כשהם קשובים למדריכים וצמאים לידע"

על האגף הראשון בתערוכה, שהוקדש לתולדות הדואר של ירושלים: "ההיסטוריה הענפה של העיר פרוסה בשיטתיות, על פי רצף הדורות, ומאפשרת הצצה לקורות העיר. הלוגיקה הזאת הינה תופעה בולאית עם ערך חינוכי שיש לאמץ בתערוכות נוספות בעולם"

והשיטתי שלה. "בשונה מתערוכות אחרות, בהן באגף של תולדות הדואר המקומי שורר לרוב חוסר סדר בארגון האוספים על פי קו כרונולוגי אחיד, בתערוכה בירושלים ניתן לשזור את ההיסטוריה על פי רצף הדורות וכך לשמש אמצעי חינוכי ללימוד קורותיה של ארץ ישראל בתמונת ראי של תולדות הדואר".

פרייזר מדגים זאת באמצעות האגף הראשון בתערוכה, שהוקדש לתולדות הדואר של ירושלים: "באגף זה ניתן ללמוד את קורות העיר על פי ארגון מדוקדק ומלאכת מחשבת באשר לסדר האוספים, המוצגים על פי שרשרת הדורות – החל מהעידן הטרומ-בולאי, תקופת הדואר התורכי, שירותי הדואר שסיפקו המעצמות הזרות בעיר, תקופת המנדט, ירושלים במלחמת תש"ח, ירושלים החצויה ותולדות הדואר של העיר לאחר מלחמת ששת הימים. ההיסטוריה הענפה של העיר פרוסה בשיטתיות ומאפשרת הצצה לקורות העיר. הלוגיקה הזאת הינה תופעה בולאית עם ערך חינוכי שיש לאמץ בתערוכות נוספות בעולם".

פרייזר אף מתייחס לאגף הנושאי בתערוכה, אשר זוכה לעדנה רבה בקרב המציגים הישראלים. "הענף הנושאי מעיד כאלף עדים על היצירתיות של בולאי ישראל. באופן מסורתי, הענף הנושאי שייך לאספנים צעירים יותר, למציגים ללא מסגרת תקציבית גבוהה, אשר מצוידים באמביציה וביצירתיות לרקום ולארוג סיפור שלם ומורכב מבעד לתצוגה. האגף הנושאי בתערוכה עשיר ורחב יותר מהאגפים הנושאים בתערוכות אחרות, והוא משקף חדשנות ומעוף באופן הצגת הדברים.

"האגף הנושאי מצטיין בעושר ובגיוון מעורר השתהות", ממשיך פרייזר. "באגף זה מוצגים בכפיפה אחת אוספים המתמקדים בזוויות שונות של החיים ומשקפים עושר תרבותי וגיוון. תופעה זאת שונה מתערוכות אחרות, בהן האגף הנושאי כולל בחובו מספר נושאים מצומצם, כמו למשל תערוכה בה השתתפתי בדרום אפריקה, שבה חלק ניכר מהאוספים סבב סביב עולם האינטרנט, או תערוכה אחרת בטאיוואן בה הוצגו אוספים נושאים רבים בתחום העברת המידע בעידן המודרני. בתערוכה בירושלים נתקלתי בנושאים פחות פופולאריים וטכנולוגיים. אין כאן אופנות על פי רוח התקופה אלא נושאים המייצגים צדדים שונים בתרבות האנושית".

בולאות עם הפנים לעתיד

בנוסף לאבחנותיו המקוריות על התערוכה, מתייחס פרייזר להרהורים שונים הצפים בעקבותיה באשר לעתיד הבולאות. "השאלה הסבוכה והמאתגרת ביותר הניצבת לנגדנו כיום היא כיצד להביא את הבולאות למאה העשרים ואחת. האם הנגשת הידע בעידן הנוכחי שמורה לגבולות המרחב הווירטואלי – או שמא יש

מקום לתערוכות נוספות בעתיד? התערוכה בירושלים מעלה את האפשרות שהבולאות עשויה לשרוד באמצעות שילוב בין האינטרנט לבין תערוכות במתכונת המסורתית. האינטרנט הוא כלי להנחלת ידע בולאי והוא נועד לספק לאספן הצעיר כלים וחשק להשתתף בעתיד בתערוכה מסוג זה. התערוכה בעתיד הינה הכרחית, מפני שהיא מחנכת לפרקטיקה באופן הצגת האוסף, והאינטרנט, מטבעו, הוא משכנם של הרעיונות בלבד".

האם מצבה של הבולאות העכשוויות יאפשר הצמחת דור המשך? "בניגוד לאסכולות פסימיסטיות, הגורסות כי הבולאות עתידה להיחד מן העולם, הבולאות לא נידונה לכליה. התערוכה בירושלים והפעילות הבולאית באינטרנט מלמדים על מגמה אחרת. אם מעיינים בספרות מהמאה ה-19 – בה נוצרה הבולאות וצברה תאוצה במהירות – כבר אז אנו נתקלים בעננה הכבדה שריחפה עליה ומוצאים מאמרי דעה שונים ודיון ער כיצד להנחילה לילדים. זוהי אינה דילמה חדשה, גילה לא שונה משנותיה של הבולאות, ושילוב בין תערוכות הפונות לקהל הרחב, כמו זאת שהתקיימה בירושלים, לבין הפעילות הבולאית ברשת – עשוי ליצור המשכיות בענף שלנו. פרייזר חותם את הריאיון עם הגיגים אופטימיים. "אם יורדים לשרשו של עניין, ישנם שלושה תנאים הכרחיים בכדי להניע את האספן – זמן, תשוקה וכסף. בעידן המודרני התפנה לאדם זמן רב לפנאי. האינטרנט חושף בפנינו עולמות תרבותיים במרחק לחיצה והוא שחקן מרכזי ביצירת מוטיבציה לאיסוף בולים, לכן כיום יש להתמקד בהנגשת הבולאות ברשת. התנאי השלישי הוא המסגרת התקציבית. התערוכה בירושלים מלמדת על היקף התופעה של בולאות נושאית – תחום המצריך בעיקר יצירתיות ומתאים גם לאספנים שהפרוטה לא מצויה בכיסם. תחום זה מאפשר לבנות אוסף בהשקעה כספית לא גבוהה במיוחד. בתערוכה בירושלים מצאתי אנשים רבים מן היישוב שמתקיימים בהם תנאים אלה ואני יוצא ממנה עם מצב רוח אופטימי וידיעה שבישראל יש חזון בולאי אמין, שאם נאמן ונפתח אותו גם במקומות נוספים בעולם – תישאר הבולאות חיה ובוועט".

דואר חוזר בפלשתינה בתקופת המנדט בשנים 1927-1948

חלק ראשון: דברי דואר שנשלחו בתוך הארץ

מאת: יעקב כהן

1. מכתב מתל אביב לשכונת בורוכוב

מכתב רשום שנשלח מתל-אביב לשכונת בורוכוב בתאריך 26.1.1941 עם ביול בסך כולל של 22 מיל. בגב המעטפה חותמת הגעה לשכונת בורוכוב נושאת התאריך 27.1.1941. בכתב יד בעט בדיו אדומה נכתב

ה חל מהראשון ביולי 1920, החליף המנהל המנדטורי האזרחי את המנהל הצבאי הבריטי בארץ ישראל, ובמסגרת זאת החל לפעול שירות הדואר האזרחי. באוקטובר 1923 הצטרפה פלשתינה לארגון הדואר העולמי U.P.U. תקנות משרד הדואר המנדטורי שנקבעו בשנת 1930, אשר היו בתוקף עד תום תקופת המנדט במאי 1948, קבעו את הכללים למשלוח וביול דברי דואר בארץ ומחוצה לה.

במסגרת תקנות אלה נקבעו כללים ונהלים תוך הבחנה בין דואר רגיל, דואר שמור, דואר מהיר וכן תוך סיווג ואבחנה למינים משניים נוספים. על פי תקנות אלה, דבר דואר רגיל נמסר על ידי השולח באמצעות תיבות דואר או יחידות הדואר (סוכנויות, סניפים או בתי דואר). הדואר נאסף מתיבות הדואר ומהיחידות השונות בהובלה פנימית של משרד הדואר אל בית המיון והוחתם בתהליך ידני או במכונות ביול. חלוקת הדואר התבצעה על ידי דוורים לתיבות הדואר בבתי הנמענים או במרכזי החלוקה.

תקנות הדואר הגדירו בין היתר את הנהלים באשר לדואר חוזר, כלומר דברי דואר שלא הגיעו אל היעד המקורי או שלא הייתה דרישה אליהם מצד הנמען. דברי דואר מסוג זה הוחזרו על ידי משרד הדואר על פי מען השולח המצוין בצדה האחורי של המעטפה. במידה שהשולח אותר הוחזר אליו דבר הדואר, ואם לאו – הוא הושמד. הסיבות להחזרת מכתב לשולח הינן רבות ומגוונות ועמן ניתן למנות:

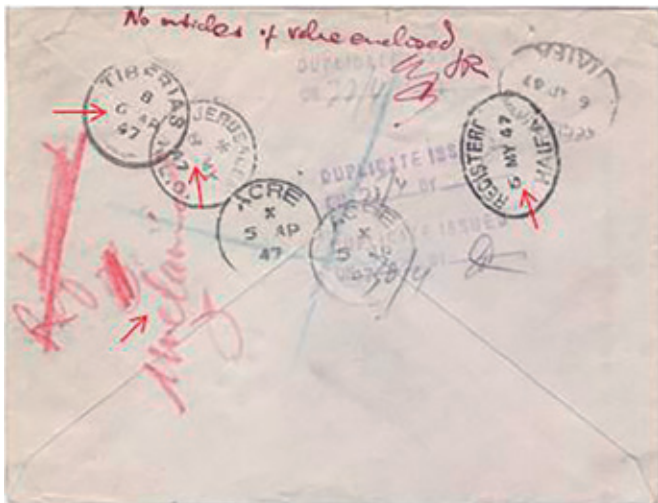
1. כתובת נמען חלקית או משובשת
2. כתובת לא ידועה
3. נמען לא ידוע
4. נמען ססירב לקבל את דבר הדואר
5. נמען שלא אסף את המכתב מיחידת הדואר או מתיבת הדואר (דואר שלא נדרש)
6. הנמען עזב את כתובתו ליעד אחר
7. שליחת מכתב לארץ אויב (בשנות מלחמת העולם השנייה)
8. אין שירות דואר לארץ מסוימת (בשנות מלחמת העולם השנייה)

החזרת דבר הדואר לשולח נבעה אפוא בשל אחת מהסיבות לעיל או בשל צירוף של מספר סיבות. בכתבה הנוכחית נסקור דברי דואר חוזר מייצגים שנשלחו בתוך הארץ. חלקו השני של מאמר זה – סקירת דברי דואר חוזר שנשלחו לחו"ל – יופיע בגיליון הבא של 'שבל'.

כתובת הנמען המקורית באופן ידני בשני קווים מצטלבים בדיו אדומה.

בגב המעטפה הוטבעה חותמת ידנית בדיו שחורה נושאת הכיתוב not claimed, שפירושה לא נדרש (Glassman L44), וחותרת הגעה רשומה של תל אביב מהתאריך 17.11.1946, תוך סימון כתובת המען בחץ בעיפרון אדום. סיבת ההחזרה – דבר הדואר לא נדרש.

3. מכתב מעכו לטבריה

מכתב רשום שנשלח מעכו לטבריה בתאריך 5.4.1947 עם ביול בסך 25 מיל. חותמת הגעה לטבריה בגב המעטפה מהתאריך 6.4.1947 ובכתב יד נכתב בעיפרון אדום unclaimed. בחזית המעטפה חותרת החזרה מטבריה מהתאריך 5.5.1947 ובכתב יד בדיו אדומה נכתב R.L.O (ראשי תיבות של return letter office) – המשרד לדואר חוזר וכמו כן ביטול כתובת הנמען בקווים אדומים.

בגב המעטפה מופיעה הודעה לנמען לאסוף את המכתב, כפי שמורה החותמת Duplicate Issued on 22/4 (Glassman L71). חותרת

באנגלית unclaimed (בקדמת ובגב המעטפה) וכן בעברית 'לא נדרש' (בגב המעטפה), תוך ביטול כתובת הנמען בקווים.

בגב המעטפה נרשם בדיו אדומה באופן ידני, return to → (מוחזר אל), כאשר החץ מצביע על כתובת השולח. המכתב הוחזר על פי חותמת תל אביב רשומה בתאריך 27.2.1941 ובחזית המעטפה חותרת תל-אביב רשומה מתאריך 28.2.1941. סיבת ההחזרה – המכתב לא נדרש על ידי הנמען.

2. מכתב מירושלים לתל-אביב

מכתב רשום שנשלח מירושלים לתל אביב בתאריך 15.11.1946 עם ביול בסך 25 מיל. בחזית המעטפה הוטבעה החותמת A.R. בשחור, ראשי התיבות של 'Avis de Reception', 'הודעה על קבלה', בתרגום חופשי (Glassman L18). חותרת זו הופיעה על גבי מכתבים רשומים שבהם השולח ביקש להיות מודע באם הנמען קיבל את מכתבו. בעפרון שחור נכתב PR (ראשי תיבות של Post Return – דואר חוזר) וחותרת חזרה רשומה של תל-אביב מהתאריך 1.12.1946, תוך ביטול

המכתב שלפנינו נשלח מחיפה בדואר מקומי בתאריך 7.6.1938 עם ביול בסך חמישה מילים. כפי שניתן לראות, בהיעדרה של כתובת הנמען לא ניתן היה לאתר את זהות הנמען עבורו נשלח המכתב. בשל כך המכתב לא נמסר וחותרת ידנית באנגלית בדיו סגולה בחזית המעטפה מבהירה זאת היטב: Undelivered for the reason stated on the cover (לא נמסר מהסיבה המצוינת במעטפה; Glassman/Sacher L12). כתובת הנמען בוטלה באופן ידני בעיפרון אדום.

בגב המעטפה מופיעה חותרת בדיו סגולה נושאת כיתוב עברי וערבי 'בלתי ידוע' וכמו כן חותרת סגולה באנגלית Return To →, כאשר החץ מורה על כתובת השולח (Glassman/Sacher L10). הסיבה להחזרה – כתובת ונמען לא ידועים.

6. מכתב מתל אביב לראשון לציון

5. מכתב מחיפה בדואר מקומי

זאת מופיעה פעמיים נוספות – גם בתאריך 25/4 וב-30/4. כמו כן מופיעות בגב המעטפה חותרת חזרה רשומה של חיפה 6.5.1947 וחותרת עגולה של ירושלים נושאת הכיתוב R.L.O. (קיצור של return letter office – המשרד לדואר חוזר) מהתאריך 8.5.1947 (Glassman H6). סיבת ההחזרה – דבר הדואר לא נדרש.

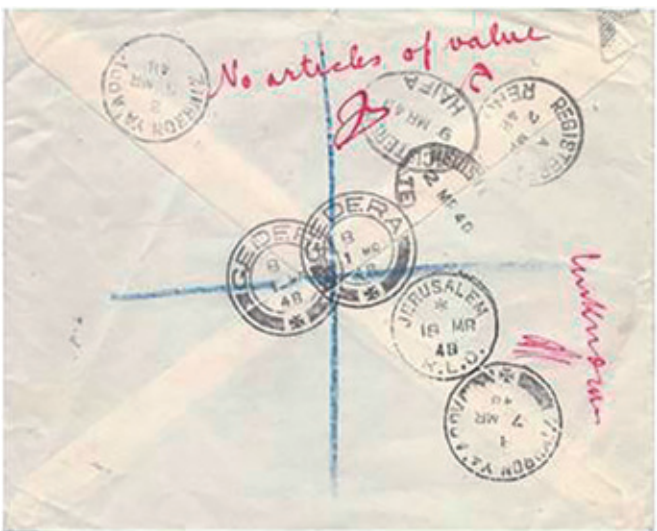
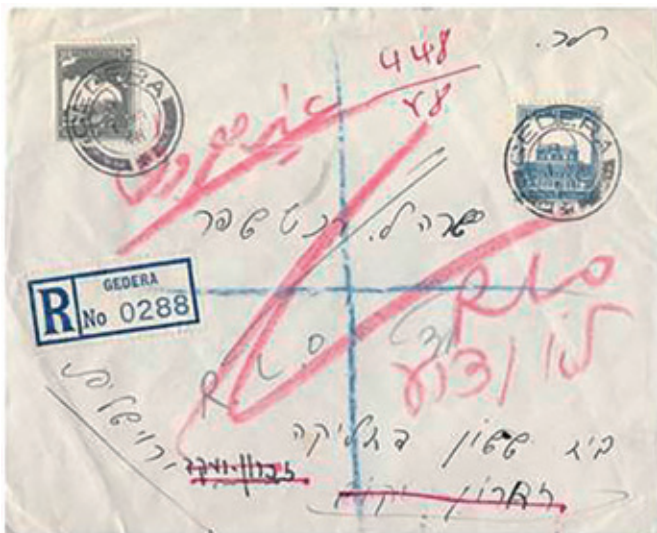
4. מכתב מדואר פלשתינה לירושלים

מכתב שנשלח מדואר פלשתינה ללשכת הרציון בירושלים. מכיון שהמכתב נשלח מרשות ממשלתית הוא היה פטור מביול בדואר מקומי רגיל. בחזית המעטפה חותרת של ירושלים R.L.O. (return letter office – המשרד לדואר חוזר) מהתאריך 23.4.1937 (Glassman H6). המכתב נשלח למשרד לדואר חוזר ככל הנראה מכיוון שכתובת הנמען הייתה משובשת או בשל נמען לא ידוע או מסיבות נוספות, כפי שצוינו במבוא.

7. מכתב מגדרה לזיכרון יעקב

תקנות הדואר הגדירו בין היתר את הנהלים באשר לדואר חוזר, כלומר דברי דואר שלא הגיעו אל היעד המקורי או שלא הייתה דרישה אליהם מצד הנמען. דברי דואר מסוג זה הוחזרו על ידי משרד הדואר על פי מען השולח המצוין בצדה האחורי של המעטפה

מכתב רשום שנשלח מגדרה לזיכרון יעקב בתאריך 1.3.1948 עם ביול של 25 מיל. כפי שניתן לזהות, בכתובת הנמען חסרים שם הרחוב והמספר ולפיכך לא ניתן היה למסור את המכתב לתעודתו. בחזית המעטפה נרשמו בכתב יד בעיפרון אדום המילים 'לא ידוע', וכן 'R.L.O.'. בגב המעטפה מופיעה חותמת רשומה של רחובות מהתאריך 2.3.1948 וחותרת רשומה תל אביב מהתאריך 2.3.1948. כמו כן מופיעות חותמות הגעה לזיכרון יעקב מהתאריך 5.3.1948 והן מהתאריך 7.3.1948. בנוסף נכתב בכתב יד בדיו אדומה 'unknown' (בלתי ידוע) וכן 'no articles of value', כלומר מכתב ללא ערך מסחרי.

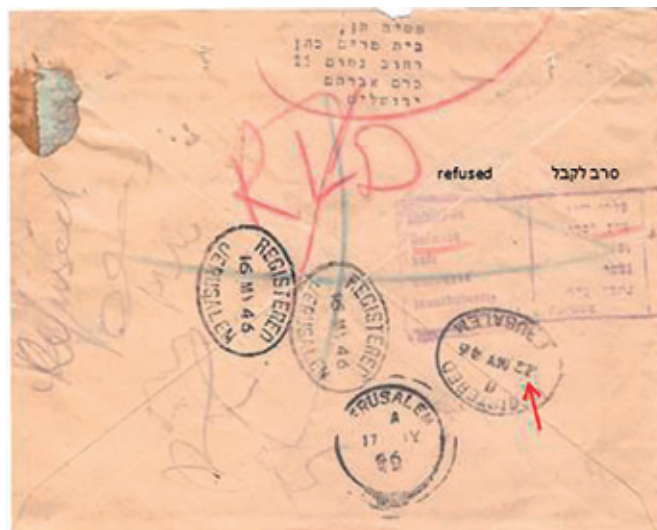
מכתב רשום שנשלח מתל אביב לראשון לציון בתאריך 25.11.1938 (המילים אבן יהודה המופיעות בכתובת הנמען בוטלו כפי הנראה על ידי השולח), מבויל בבולים בסך 18 מיל. הכתובת הייתה ככל הנראה חלקית ולא צוין בה שם הרחוב והמספר. בגב המעטפה נכתב בכתב יד בדיו אדומה 'לא ידוע' עם התאריך 17.XII.37, כמו כן חותמת של ראשון לציון מהתאריך 15.12.1937. בחזית המעטפה חותמת של ראשון לציון מהתאריך 16.12.1937 וחותרת דואר רשום של תל אביב מיום זה. המעטפה נדדה לירושלים ובגב המעטפה נוספה חותמת של המשרד לדואר חוזר בירושלים (R.L.O.) מהתאריך 18.12.1937. כמו כן הוטבעה בגב המעטפה פעמיים החותמת Duplicate Issued המהווה הודעה לנמען לאסוף את המכתב. מכיון שכתובת השולח לא רשומה בגב המעטפה מעניין כיצד 'שרדה' מעטפה זו.

לקבל' בעברית ובאנגלית. בנוסף הופיעה חותמת ירושלים של דואר רשום מהתאריך 16.5.1946, חותמת ירושלים מהתאריך 17.5.1946 וחותמת רשומה חזרה לשולח מהתאריך 22.5.1946. החותמת של ירושלים ההפוכה בצדה הקדמי של המעטפה הינה הטבעה של חותמת ירושלים מהתאריך 17.5.1946 בגב המעטפה.

עיון במבחר מייצג של דברי דואר שהוחזרו לשולח מימי המנדט הבריטי מאפשר, אפוא, להתחקות אחר אופני הטיפול בדברי דואר מוחזרים, השיטות לציין הצורך להשיב את המכתב לשולח על גבי המעטפה, חותמות הדואר השונות שצינו את ביטול המכתב והשבתו בתקופה זאת ועוד. במאמר הבא כאמור נשלים את החסר באמצעות הצגת סקירה של פריטי דואר מייצגים של דואר שנשלח לחו"ל בתקופת המנדט הבריטי בארץ ישראל.

המכתב נשלח לירושלים והוחתם בחותמת המשרד לדואר חוזר R.L.O. בירושלים מהתאריך 18.3.1948. כקודמו, גם כאן כתובת השולח לא נרשמה בגב המעטפה ואף על פי כן המכתב הגיע לידינו מסיבות בלתי ידועות, בניגוד לנהלי השמדת מכתבים ללא דרישה שכתובת השולח לא נכתבה עליהם.

8. מכתב מירושלים לכתובת מקומית

קטלוג בולי ישראל 1948-2016 יצא לאור

קטלוג בולי ישראל בהוצאת התאחדות בולאי ישראל, עם כל בולי הארץ עד שנת 2016, הודפס במהדורה חדשה. הקטלוג כולל מבוא על בולי ישראל לפי תקופות ודברי הסבר על השימוש בקטלוג וקביעת ערכם הכספי של הבולים. בכל סדרת בולים מובא ערכו הקטלוגי של כל בול בנפרד – החל מבול תמים (לא חתום) עם שבל וכלה בבול חתום ללא שבל – וכן ערכה של מעטפת היום הראשון של הסדרה.

בנוסף מופיע קטלוג עדכני של כל תוויות הביול שהופיעו בישראל. דפי הקטלוג מתובלים בפריטי טריוויה ועובדות מסקנות ובלתי מוכרות על בולי ישראל.

הקטלוג מחליף את הקטלוג הקודם בהוצאת ההתאחדות משנת 2012, וכולל מספר חידושים. בקטלוג זה מובאות לראשונה רשימה של כל הקונטרסים שהונפקו בישראל ורשימה עדכנית של כל הטיפוסים הבסיסיים של הגיליונות הגנריים של "הבול שלי", בתוספת דברי הסבר על ההדפסות השונות.

הקטלוג מכיל 265 עמודי צבע ומחירו 60 ₪ בלבד. המחיר לחברי ההתאחדות הוא 55 ₪. ניתן לרכוש ממשרדי ההתאחדות בטלפון 03-6295547 (ישנה אפשרות לשליחה בדואר בתוספת דמי משלוח).

מכתב רשום שנשלח מירושלים בתאריך 16.5.1946 לכתובת מקומית עם ביול של 26 מיל (15 מיל עבור דואר רשום ועוד עשרה מיל עבור דואר מקומי, מיל אחד מעבר לתעריף הנדרש). בקדמת המעטפה נכתב בכתב יד Refused – כלומר סירב לקבל – בעיפרון אפור דק ובעיפרון אדום עבה וכן P.T.O. בעיפרון אדום עבה.

גבג המעטפה נרשם בעיפרון אפור דק refused ובעיפרון אדום עבה RLD (return letter department), המחלקה למכתבים חוזרים). כמו כן הוטבעה חותמת בעלת מסגרת סגולה באנגלית, עברית וערבית (Glassman L55) עם קו מודגש בעיפרון אדום מתחת למילים 'סרב

דואר חוזר של הקונסוליה הגרמנית הנאצית בירושלים 1933-1939

מאת: יעקב כהן

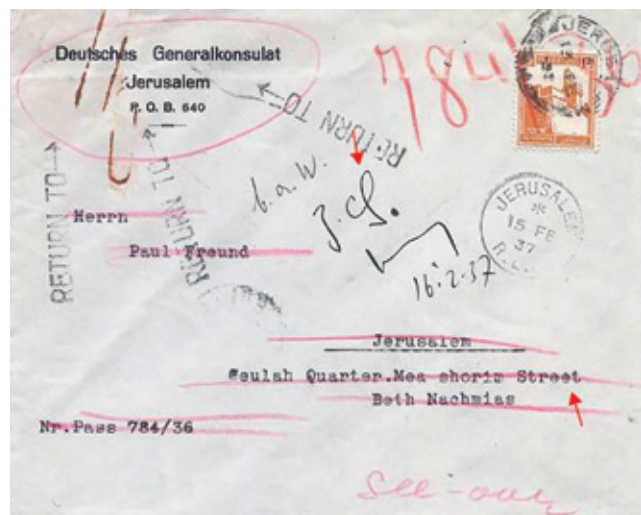
עד יוני 1933, עם מאסרם של ראשיה בעקבות רצח ארלוזורוב. חברי הקבוצה נקטו בפעולות שונות להפסקת השותפות של המוסדות הציוניים עם הממסד הבריטי ולשחרור הארץ בכוח המרי העברי, בהתאם לאידיאולוגיה שהתווה זאב ז'בוטינסקי. עם עליית השלטון הנאצי בשנת 1933 בחרו חברי התנועה, בהשראת קריאותיו של ז'בוטינסקי, לבצע חרם על גרמניה ובין היתר פעלו כנגד הקונסוליה הגרמנית בירושלים. מאוחר יותר אף הציתו את שער הכניסה לקונסוליה.

הקונסוליה נסגרה באוגוסט 1939, זמן קצר לפני תחילת מלחמת העולם השנייה, ביוזמת הגרמנים. המבנה הולאם לאחר מכן על ידי הבריטים, ששיכנו בו את משרד העבודה, וב-5 באוגוסט 1947 פוצץ האצ"ל חלק מהבניין. הבניין לא קיים היום.

מעטפת דואר חוזר מהקונסוליה

עיון במרכיביה של מעטפת הדואר החוזר עם חותמת הנשר הנאצי מלמד על מסלולה של המעטפה ועל נהלי הדואר באותם הימים. המעטפה נשלחה מהקונסוליה הגרמנית לרחוב מאה שערים בשכונת גאולה בירושלים.

מכתב זה נשלח מהקונסוליה הגרמנית לפאול פרוינד בשכונת גאולה בתאריך 13.2.1937. המעטפה מבוילת בבול בודד בעריך חמישה מילים. בכתובת המען נכתב "בית נחמיה" שברחוב מאה

מסגרת עריכת המחקר בנושא דואר חוזר בפלשתינה בתקופת המנדט הבריטי, התגלתה בפניי מעטפת דואר חוזר, הנושאת בחובה חותמת עם סמל הנשר הנאצי. מעטפה זאת חושפת אשנב מפעילותה של הקונסוליה הגרמנית בארץ ישראל בתקופת השלטון הנאצי.

הקונסוליה הגרמנית בארץ ישראל

הקונסוליה הגרמנית שכנה ברחוב הנביאים, אשר כונה "רחוב הקונסוליות", בשל הקונסוליות הרבות שרוכזו בו, בבית שנבנה בשנות השבעים של המאה התשע-עשרה, כבית המגורים המפואר של משפחת הסוחר וילהלם דויסברג (בניין 57 ברחוב). הקונסוליה עברה לבניין זה בשנות השמונים של המאה התשע-עשרה. היו אלו ימי הזוהר של הקהילה הגרמנית-נוצרית (לרבות הטמפלרים), שהגיעה להישגים רבים בארץ. מוסדות גרמניים רבים נבנו אז בירושלים, רבים מהם ברחוב הנביאים, כמו למשל בית החולים ובית הספר הגרמני.

הקונסוליה היוותה את מרכז הפעילות הגרמנית בארץ ישראל, ובשלהי המאה התשע-עשרה אף הגנה על יהודים יוצאי גרמניה, שהיו בני חסותה. הקונסוליה פעלה כשגרירות לכל דבר וקיידמה את האינטרסים של גרמניה, ששאפה להגביר את השפעתה ומעורבותה באזור.

עם עליית הנאצים לשלטון ב-30 בינואר 1933, הונף דגל צלב הקרס על כל המוסדות הרשמיים של גרמניה, וביניהם בניין הקונסוליה ברחוב הנביאים, במקביל לדגל האימפריה הגרמנית. קונסול גרמניה היינריך וולף (Heinrich Wolff), שאשתו הייתה יהודייה, התנגד לדגל הנאצי ופוטר מתפקידו. וולף שימש בתפקיד בשנים 1933-1935 והוחלף על ידי וולטר דול (Walter Dohle), שנשא בתפקיד בשנים 1936-1939. שני הקונסולים הביעו תמיכה ואהדה לתנועה הנאצית, הן בהתכתבויות הרשמיות שניהלו והן בדרך התנהלותם היומיומית, גם במקרים בהם העמדה הנאצית הייתה מנוגדת להשקפת עולמם.*

הנפת הדגל הנאצי עם צלב הקרס עוררה התנגדות רבה בקרב הציבור היהודי, ואנשי 'ברית הבריונים' חדרו לבניין והסירו את הדגל. 'ברית הבריונים' הייתה תנועה בעלת אידיאולוגיה רויזינוניסטית אשר הוקמה בארץ ישראל בשנת 1930 ופעלה

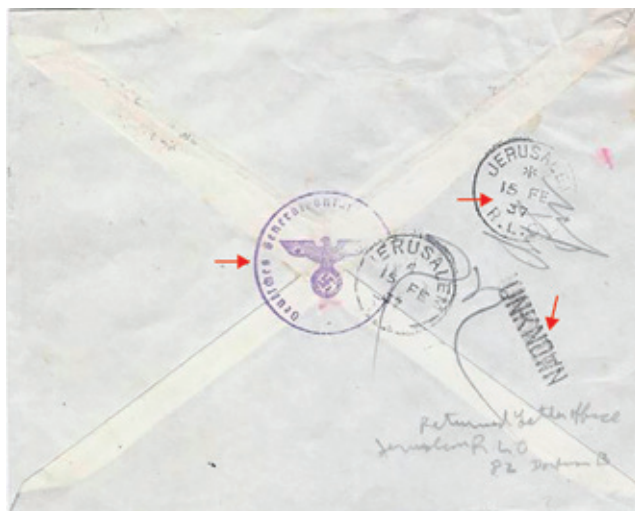
* Arnold Blumberg [1997]. *Nazi Germany's Consuls in Jerusalem, 1933-1939*. The Simon Wiesenthal Center, LA California.

'הקונסוליה הגרמנית הכללית'. זוהי חותמת ידנית אשר הופיעה, קרוב לוודאי, על כל מכתביה הרשמיים של הקונסוליה בשנים 1939-1933.

המכתב נשלח חזרה לשולח בתאריך 15.2.1937 עם החותמת R.L.O. JERUSALEM (קיצור של return letter Office, המשרד לדואר חוזר; H7 Glassman). במעטפה שלפנינו חותמת זו מופיעה הן בחזית והן בגב המעטפה, אף על פי שבמרבית המקרים היא מופיעה בגב המעטפה בלבד.

שם הנמען וכתובתו בוטלו באמצעות עיפרון אדום וכתובת המען של הקונסוליה, המופיעה בחזית המעטפה, סומנה בעיגול באמצעות העיפרון. מסביב לכתובת המען הופיעה שלוש פעמים חותמת ידנית שחורה → Return To (מוחזר אל), כאשר החץ מצביע על כתובת הקונסוליה. תאריך קבלת המכתב החוזר על ידי השולח – 16.2.37 – נכתב בכתב יד בעט שחור בחזית המעטפה.

גב המעטפה מופיעה חותמת ידנית שחורה עם הכיתוב unknown – לא ידוע (Glassman L33) – המציינת את הסיבה שבגינה המכתב הוחזר.

שערים, אולם ללא מספר הבית. במרכז גב המעטפה מופיעה חותמת סגולה הנושאת את סמל הנשר הנאצי עם הכיתוב הגרמני

Romano House of Stamp Sales Ltd.

רומנו בית מכירות בולים בע"מ

מכירות פומביות של: בולים, מעטפות, גלויות, אוטוגרפים, שטרות ומטבעות ישראל והעולם, יודאיקה ושואה. יואן בלעדי לאביזרי ואלבומי "LINDNER" גרמניה

כתובתינו: דיזינגוף סנטר, תל אביב קומה 2 חנות מס': B-245
 ת.ד. 23274 תל אביב, מיקוד: 61231
 שעות פתיחה: א-ה: 9:30-19:00, ו': 9:30-15:00
 Website: www.romanoauctions.com
 Email: Romanostamps@gmail.com
 טלפון: 03-5250119
 טלפון/פקס: 03- 5282790

תור הזהב בספרד חוזר

אקספילנה 2016: תערוכת הבולים הלאומית בסרגוסה

מאת: ד"ר אליעזר (לס) גלסמן, נציג ישראל בתערוכה

הישגי המציגים הישראלים

חבר השופטים העניק למציגים הישראלים את המדליות הבאות:

- יצחק ברק – התפתחות התעופה והובלת הדואר באוויר לפני 1914 – זהב גדול
- לורנס פיישר – הבית היהודי: המאבק להישרדות – זהב גדול עם פרס מיוחד
- ד"ר אליעזר (לס) גלסמן – מוזמביק – זהב גדול עם פרס מיוחד
- שלמה שטרן – הדרך לירושלים – זהב
- יולי קלר – רוסיה הסובייטית אחרי המהפכה – תקופת אינפלציה העל 1917-1923 – זהב
- יהושע אלישיב – ההיסטוריה של הדואר האווירי בלבטיה בשנים 1921-1940 – זהב
- ג'וליאן שמרוט – שגיאות בחותמות הביטול על בוליה המוקדמים של רודזיה, 1892-1922 – מוזהב גדול
- יהודה קליינר – מגזין תולדות הדואר של ארץ ישראל – מוזהב גדול
- פאולו דואק – חיי הטבע בארץ הקודש – כסף גדול

בד בבד נפל בחלקי להיות נציגה של ישראל ב'אקספילנה 2016' (Exfilna 2016) – תערוכת הבולים הלאומית ה-54 של ספרד. התערוכה נערכה בארמון Palacio de Sástago ובמתחם האודיטוריום בעיר סרגוסה שבצפון-מזרח ספרד, וכללה 820 מסגרות תצוגה. מלבד המציגים הספרדים, השתתפו בתערוכה מציגים מישראל וקרואטיה – המדינות שהתארחו בתערוכה. התערוכה ציינה את יום השנה ה-300 לייסודו של שירות הדואר הספרדי.

נציגי המדינות המשתתפות בתערוכה. במרכז התמונה (שישי מימין), ד"ר גלסמן

גשר בין תרבויות. דף המזכרת של ההנפקה המשותפת ישראל-ספרד שהופיעה באפריל לציון שלושים שנים לכינון היחסים הדיפלומטיים בין המדינות. הבול מציג את גשר המיתרים בירושלים, אשר תוכנן על ידי האדריכל הספרדי הנוודע סנטיאגו קלטרווה

באופן סמלי, אשתי ואני הופתענו לגלות כי הרובע היהודי בעיר, בו שכנה קהילה משגשגת לפני האינקוויזיציה, ממוקם באותו הרחוב שבו ניצב הארמון "Palacio de Sástago", שאירח את מדור הכבוד ומדור האלופים.

ברצוני להודות להתאחדות בולאי ספרד שהזמינה את ישראל לקחת חלק בתערוכה וקיבלה את הנציגים הישראליים בקבלת פנים לבבית. טקס הענקת הפלמרז היה אירוע מרהיב ומפואר. גולת הכותרת של הטקס היה הביצוע המרגש של הלהקה הספרדית לשיר "ירושלים של זהב", שגרם לנו להרגיש כי תור הזהב של יהודי ספרד קם לתחייה. חבשתי באותם רגעים את הכיפה שברשותי והתמלאתי גאווה לייצג את המדינה שלי. תערוכת 2016 Exfilna, והיחס החם ומסביר הפנים של הספרדים כלפינו, נחקקו בזיכרוני.

גולת הכותרת של הטקס היה הביצוע המרגש של הלהקה הספרדית לשיר "ירושלים של זהב", שגרם לנו להרגיש כי תור הזהב של יהודי ספרד קם לתחייה

פרס מיוחד מטעם התאחדות בולאי ישראל הוענק למנואל ז'אנס עבור התצוגה "מנואל השני והמושבות באפריקה". תצוגה ראויה לציון בהקשר היהודי עסקה בנושא דואר מחנות הריכוז במדינת קרואטיה העצמאית בין השנים 1941-1945. בעליה של התצוגה, הקרואטי וריסלב פרזן, זכה במוזהב גדול עם פרס מיוחד עבור התצוגה.

למכירה מעודפי הספרייה

Zvi Aloni, La poste et la Philatélie en Israel au fil du temps

(תולדות הדואר והבולאות בארץ ישראל) – הספר נכתב בשתי שפות, בצרפתית ובגרמנית.

68 עמודים מלווים בצילומים של פריטים בולאיים ותיעוד היסטורי – 50 ₪

למכירה: גיליונות ב־25% ממחיר BALE

הגיליונות הבאים מוצעים למכירה ברבע מהמחיר הקטלוגי המצוין בקטלוג הישראלי 'בייל' (BALE):

מספר בקטלוג	כמות גיליונות	מחיר BALE לגיליון (\$)
137	12	60
138	4	60
139	1	10
140	1	10
141	1	10
147	10	10
153	11	10
154	11	10
155	8	20
156	8	20
157	8	20
158	8	20
159	4	10
164	5	20
165	4	20
166	6	10
167	3	15
168	3	15
179	3	15
170	4	10
174	3	10
175	2	16
176	2	16
177	2	16
195	4	10
197	8	10
198	5	20
199	5	20
200	5	20
201	4	12

מספר בקטלוג	כמות גיליונות	מחיר BALE לגיליון (\$)
49	1	60
52	1	300
53	1	300
54	2	300
56	2	25
57	2	25
58	2	25
80	3	60
81	3	60
82	3	60
83	3	60
84	3	60
85	3	60
86	9	20
99	15	15
100	6	20
101	3	70
102	3	70
103	17	70
104	17	70
113	15	70
114	15	70
115	15	70
116	15	70
131	13	12
132	17	12
133	2	15
134	5	12
135	5	12
136	5	12

ניתן לפנות לדרור מדמוני במייל d.madmoni@gmail.com או בטלפון 0031641313616 ובדצמבר 052-8972275.

תערוכת הבולים העולמית בטאיפיי שבטאיוון

מאת: יגאל נתנאל

בכניסה לתערוכה

מאיתנו, בתקווה להוסיף חברים חדשים לעולם הבולאות. במבנה נוסף הופיעה תצוגה של בולים מיוחדים ולוח מיוחד עם מפה של העולם.

לצורך יצירת הלוח התבקשו נציגי המדינות המשתתפות לשלוח פריט אחד המייחד את מדינתם. אנו שלחנו את גיליון המזכרת המרהיב "ירושלים של זהב" שהונפק בשנת 2008 ומבוסס על בול "ארבעים שנה לאיחוד ירושלים" משנת 2007. מעטפת היום הראשון של הפריט הוצגה על המפה בהתאם למיקומו על הגלובוס. כמו

קח לך בול מהלוח – פינה בכניסה לתערוכה לעידוד הבולאות

בין התאריכים 21-26 באוקטובר נערכה תערוכת בולים עולמית בטאיפיי שבטאיוון. זו הפעם הראשונה שמתקיימת תערוכה עולמית במדינה זו. לתערוכה זאת קדמו מספר תערוכות אסייתיות מהשנים האחרונות שהיו מוצלחות במיוחד. התערוכה התקיימה הודות לעידודו של נשיא האיגוד הבינלאומי לבולאות (FIP) מר פנג היין טה, אשר דחף את מנהל הדואר של טאיוון לקחת אתגר זה בביקורו בקוריאה לפני כשנתיים.

דגל ישראל מתנוסס בין הדגלים בכניסה לתערוכה העולמית בטאיפיי

התערוכה התקיימה במרכז הכנסים והירידים של טאיפיי בירת טאיוואן בלב העיר, באולם רחב-מימדים שהוקצה רובו ככולו לטובת התערוכה. התערוכה עוצבה בטוב טעם וניכרת המחשבה הרבה שהוקדשה עבורה. בתערוכה הושקעו כ-65 מיליון דולר, ולדברי המארגנים ביקרו בה כ-300,000 מבקרים.

אולם התערוכה חולק לשלושה אגפים. אגף הכניסה הוקדש להדרכה בנושא בולאות באמצעות מבנים מיוחדים שהוכנו במיוחד לתערוכה. במרכז האולם הוקמה במה גדולה ששימשה לטקס הפתיחה ולאמנים שהוזמנו להופיע במהלך התערוכה.

בין המבנים המיוחדים שנבנו בכניסה לתערוכה היה מבנה עם לוח ענק שכוסה באלפי בולים, והמבקרים התבקשו לקחת בול אחד, מעין 'מְתָאב' שנועד לגרות את חוש האספנות הטבוע בכל אחד

היעד שלהם. לפיכך ניתן היה למצוא בתערוכה בעיקר מסחר ער של המקומיים. אוספי התערוכה הוצגו באגף השלישי של האולם. לכל מדור בתחרות נפרס שטיח בצבע אחר, על מנת להבדיל בין המדורים השונים ולהקל על הזיהוי ביניהם. המראה הסגוני של השטיחים לא האפיל על האוספים המיוחדים והנדירים שהוצגו בתערוכה. בתערוכה ביקרו ילדים ובני נוער אשר חולקו לקבוצות וקיבלו הדרכה על ענפי הבולאות השונים. כמו כן אורגנו סיורים למבוגרים אשר נהרו לתערוכה. רוב הפעילות הייתה באגפי ההדרכה שנבנו באולם התערוכה.

הישגי המציגים הישראלים

בתערוכה השתתפו עשרה מציגים ישראלים עם עשרה אוספים בולאיים וספר באגף הספרות הבולאית. אכן השתתפות מרשימה בתערוכה הממוקמת במקום מרוחק כטאיוון. להלן הישגי המציגים מישראל:

מדור תולדות הדואר

1. יעקב צחור - צרפת 1871-1878: בולי האלה קרס המנוקבבים: תעריפים, נתיבים וחוממות - זהב עם פרס מיוחד
2. יואל סלוצקי - תעריפי ודרכי הדואר 1927-1948 בפלשתינה - זהב
3. יולי קלר - רוסיה הסובייטית אחרי המהפכה - תקופת אינפלצית העל 1917-1923 - מוזהב גדול

מדור הבולאית הנושאת

4. יוחנן מירז - ונשמרתם לנפשותיכם - מוזהב
5. מנחם לדור - עידן האינפורמציה - מוזהב

בין המבנים בכניסה לתערוכה היה לוח ענק שכוסה באלפי בולים, והמבקרים התבקשו לקחת בול אחד, מעין 'מתאבן' שנועד לגרות את חוש האספנות הטבוע בכל אחד מאיתנו, בתקווה להוסיף חברים חדשים לעולם הבולאות

הגיליון "ירושלים של זהב" נבחר לייצג את ישראל על מפת העולם בתערוכה

כן בחלק מהמבנים הופיעו מוצגים שהראו קטעים מהמורשת של טאיוון.

האולם המרכזי כלל את ביתני הסוחרים ושירותי הדואר. רוב בתי המכירות והסוחרים מאירופה ומארצות הברית נעדרו מהתערוכה, בשל המרחק הרב ובגלל שהקהל הבולאי בטאיוון הוא אינו קהל

תצוגת מדי דוורים

מסחר בולאי מקומי ער. דוכני הסוחרים בתערוכה

תלמידים בהדרכה

מדור דואר האוויר

6. צביקה אלוני – דואר שניצל מתאונות מטוסים בארצות הברית – מוזהב

מדור מסגרת אחת

- 7. מאיר קוסויי – קשר טלגרפי ברוסיה -1975-1858 – 90 נקודות
- 8. שלמה שטרן – הדרך לירושלים – 88 נקודות
- 9. ולדימיר ברדיצ'בסקי – שימושים בבולי צדקה של ברית המועצות במכתבים שעברו בדואר, 1921-1922 – 85 נקודות
- 10. ד"ר אליעזר (לס) גלסמן – ההיסטוריה הקדם הבולאית של ירושלים – 83 נקודות

מדור ספרות

צבי אלוני – תולדות תקופת המעבר בישראל ב-1948 – מוזהב גדול

בתחרות אלוף האלופים זכה צירקיטיאי פראקוב עבור אוספו "סיאם הקלאסית – הבול הראשון". בתחרות על הפרס הבינלאומי זכה ויליאם קוואן על אוספו "פריטי ארכיון של הצעות לבולים ודוגמאות של הונג קונג". בתחרות הלאומית זכה צן יו אן עבור אוספו "הוספת עריכים לבולי הרפובליקה הסינית במלחמת העולם השנייה".

ביום האחרון של התערוכה התקיים בטאיפיי הקונגרס הבולאי ה-74 של האיגוד הבינלאומי לבולאות. בקונגרס נטלו חלק נציגים משמונים מדינות שונות. הייתה זו ההשתתפות הגדולה ביותר בעשר השנים האחרונות בקונגרס. במסגרת הקונגרס חגגו תשעים שנים להיווסדות הארגון. שיאו של הקונגרס היה הבחירות לסגני הנשיא ומינניי דירקטורים (חברי מועצת המנהלים) חדשים.

במסגרת הבחירות, נבחר ברנרד חימנז כסגן נשיא מטעם אירופה ורינלדו מסדו מברזיל נבחר כסגן נשיא מטעם מדינות אמריקה. בבחירות לדירקטורים, במקום הנציגים שסיימו כהונתם נבחרו הנציגים הבאים: אלדו סממה מפרו החליף את פיטר מאקן מארצות הברית ויגאל נתנאל מישראל החליף את פרננדו אראנז מספרד*.

התערוכה הסתיימה בטקס פלמרוז מרשים באחד האולמות של בתי המלון בעיר.

* על בחירתו של יגאל נתנאל בתפקיד ראה 'חדשות הבולאות' בגיליון זה [העורך].

תודה על תרומת בולים לנוער

- לאורי עץ חיים, מקיבוץ עין חרוד מאוחד
- לאירים גילי יולזרי, סמודיעין – לזכר אביה המנוח מרדכי גילי ז"ל
- לבר הדס, מרמת גן
- לחוה נאמן, מגבעתיים – לזכר אביה המנוח יעקב בן דוד ז"ל
- ליעקב גור, מחיפה
- למועדון בולאי רחובות (על ידי אמציה כץ)
- לראובן פרגר, מירושלים
- לרדי שכטמן, מרחובות
- לרומנו בית מכירות בולים, מתל-אביב
- לשמואל רותם, מראשון לציון
- לתמי שטרמר, מחיפה

תודה על תרומת ספרות בולאית לספרייה

- לאיתמר קרפובסקי, מתל-אביב
- לג'ק לפידות, מתל-אביב
- למשה מיכאלי, מחדרה

ניתן לרכוש במשרדי התאחדות בולאי ישראל

תשלום במזומן, בהמחאות אישיות,
בהמחאות דואר או ב-PAYPAL.
לא מקבלים תשלום בכרטיסי אשראי.
נא להוסיף דמי משלוח.

1. קטלוג בולי ישראל – 10 ש
2. הגדה בולאית לפסח – מהדורה ב' – 40 ש (35 ש לחברי הב"י).
3. ספרות באנגלית של תולדות הדואר בתקופת המעבר בישראל, 1948:
 - א. כרך Official Postal Services – I חדש! – 250 ש (220 ש לחברי הב"י).
 - ב. כרך II – חלק 1 – Jerusalem and Safad – 200 ש. (180 ש לחברי הב"י – חזר למלאי).
 - ג. כרך II – חלק 2 – Nahariya, Rishon Le Zion, etc – 220 ש. (200 ש לחברי הב"י).
 - ד. כרך III – Israel Foreign Postal Links – 100 ש. (80 ש לחברי הב"י).

4. חוברת "תולדות הדואר של ארץ ישראל" באנגלית:

- א. HLPH 117-118
- ב. HPLH 119-120
- ג. HPLH 121-122
- ד. HPLH 125
- ה. HPLH 126-127
- ו. HPLH 128-129
- ז. HLPH 130-131

מחיר כל חוברת 90 ש, לחברי הב"י 20 ש בלבד.

5. דפי מזכרת המופקים על ידינו לרגל תערוכות בולים וכנסים שנתיים, ראו דוגמאות בצדי המודעה – 60 ש (55 ש לחברי הב"י). כנס 100-15 ש.
6. חוברות קודמות של "שבל" – 5 ש לחוברת, כאשר חוברת מס' 1 – 50 ש.
7. עודפי ספרות מהספרייה – קטלוגים "מיכל" מהדורה או שנים אחורה, בולאות ארץ ישראל במצב טוב, קטלוגים של מכירות פומביות של אוספים מפורסמים, קטלוגים של תערוכות קודמות בארץ, חוברות מחו"ל וכד', הכל במחירים נוחים.

רומנו בית מכירות

למכירה בולי אנטרטיקה, פוקלנד, סאוט'ג'ורג'יה, נושאים, ציפורים, אוניות, אומנות וכדור-רגל. ניתן לעשות הזמנה בדאר. סוכנות בלעדית לאביזרי בולאות LINDNER
מען 03-5463664, ת.ד. 23274, חנות 03-5282790

למכירה

ניתן לרכוש עותקים קודמים של "שובל" במחיר של 5 ש"ח האחד + דמי משלוח.

(גיליון מספר 1 – 50 ש"ח. מספר גיליונות אינם יותר במלאי)

חנות מקוונת

משלוח בדואר רשום

חדש ב"בית טוב"

אינדקס נושאים לאספנים תמטיים

האתר: www.bait-tov.com ימצא בשבילך את הסדרה החסרה לך בכל נושא

- כנס לאתר, עבור לעברית (לחיצה על דגל ישראל)
- לחץ אינדקס נושאים ובחר נושא מהרשימה
- בנוסף בחר מהרשימה **יישובי ישראל** את הישוב שלך ותופתע

ת.ד. 2275 בית-ים 5912103, טל/פקס: 03-5535313

בולים בחבילות לפי נושאים ולפי מדינות, בולי ישראל, חותמות , אלבומים

אטלס בולאי

מזהה בולים

אליק רינק

בולים ומטבעות

קונה ומוכר

רח' הס 4 פינת אלנבי 35, ת"א ת.ד. 3554,

טל. 03-6297192, פקס. 03-5255131,

מען: 03-5227922

בולי גלעדי

בולי ישראל, חו"ל, נושאים ויודאיקה, בולי הרשות הפלסטינאית

הופיע מחירון בולי ישראל 2016

יבוא אלבומי IMPORTA והוויד

רח' אלנבי 76 ת"א קומה ב' טל: 03-5163871, ת.ד. 3059 תל אביב 6103001
 טלפון סלולארי: 054-5390225; אימייל: giladistamps@gmail.com

מוטי ברש בולי דיזינגוף

בולים – ישראל וחו"ל – מכירה, קניה, הערכה מטבעות ושטרות אלבומים ואביזרים המבחר הגדול בארץ!!

דיזינגוף סנטר ת"א חנות 224,

טל/פקס. 03-5251552,

דוא"ל: mouib51@smile.net.il

מרכז הבולים

מתמחים במוקדמים, מנדט, מנהלת העם ובולי ישראל, טעויות, תוויות מכל הסוגים, זרונים בולי חו"ל לפי חלוקה למדינות ונושאים נציג בלעדי של DAVO-MICHEL

אלנבי 94 תל-אביב (במרתף)
 טל: 03-5605755; פקס: 03-5605430
 email: stamps.center@gmail.com

Talia Stamps
 Moshe Ahraim Awad
 Mobile: 972523315322
 Telephone: 97237301142
moshe.aharon39@gmail.com
 American Philatelist Member No. 220304
<http://www.delcampe.net/stores/awad>
 Selling and buying Israeli stamps, year collections, special covers and sheets, generic covers and sheets, Cima labels, phosphor stamps, albums for souvenir leaves, and souvenir leaves.

הספרייה הבולאית של התאחדות בולאי ישראל

מה-1 ביולי 2016 הספרייה תהיה פתוחה לקוראים בימי חמישי בין השעות 09:00-15:30. השאלת ספרים, קטלוגים, מגזינים וצילומי תצוגות – לחברי ההתאחדות. עיון במקום – לקהל הרחב.

רח' פינסקר 2, תל-אביב, קומה א', טל: 03-6295547

בולי כחול לבן

Blue White Stamps

קונה, מוכר, מחליף, מכירה פומבית, אביזרים, בולים, מטבעות ושטרות.

רח' המלך ג'ורג' 6 (ירידה מאלנבי), ת.ד. 23257 תל-אביב 61231

טל: 03-5281023, 03-5015496, פקס: 03-6521145

Email: sherman77@013.net.il

מבט להנפקות ינואר-פברואר 2017

ינואר 2017

תווית דוארמט - זהירות בדרכים

פברואר 2017

ברית חיילי האצ"ל

קרב מגע

120 שנה לארגון ציוני אמריקה

צמחי בושם אפרסמון, מור ולבונה

תווית דוארמט - חוצים על הפסים

אתרי מורשת עולמית אונסקו - נחל מערות, מערות בית שעים ומערות מרשה ובית גוברין

